

George Anca

GAZELURI ȘI RUBAYATE
TURCEȘTI

*Traduceri în colaborare cu Neuzat Yusuf
transcreate de George Anca*

Între o traducere de sertar și transcreație

Se purta mult, în India, prin anii '70-'80, transcreația, mai ales între limbile indiene, începând cu sanscrita și fiicele ei (mai nou, incluse și cele analizate, secole, ca dravidiene). Despre puterea islamică, am auzit de multe ori cum că se întinsese de la Atlantic la Pacific. Știam, însă, intratabilă, represiunea de acasă, iar în materie de traduceri, noroc cu Mihai Șora, mi-a apărut, la Delhi fiind, *Gramatica fanteziei* de Gianni Rodari, la Editura Didactică și Pedagogică (în reeditare, 2008, la Humanitas). O antologie a poeziei turce, la care lucrasem cu Neuzat Yusuf între 1969-1971, cam zi de zi, respinsă de "Univers", la un referat al lui Aurel Covaci, și de Editura pentru literatură, din motive probabil asemănătoare, aflate ambiguu într-o conversație cu Aurel Avramescu, și secretarul de partid al editurii (îmi scapă numele). Am auzit că ar fi apărut, totuși, dacă nu în Biblioteca pentru toți, numele meu primind ca pseudonim identitatea unui scriitor-editor-ministeriabil.

Traduceam, de ani de zile, cu poeți indieni, din Eminescu și clasici români, și publicam, sub semnătura transcreatorului indian, iar eu semnam traduceri ale mele, ajutat de mulți, cu mențiuni de rigoare, din sanscrită și limbi moderne în românește. Câte ghazaluri n-am auzit la câte mushaira (shair înseamnă poet în urdu), una de o noapte, indo-pakistaneză, prima, la auditoriumul Talkatora, sub prim-ministeriatul lui Morarji Deesai, ironizat în versuri că își bea urina. Rămăsesem, se vede treaba, la gazelurile lui Eminescu, înfi la motto-ul din *Călin* (un gen persan-arab-urdu la începutul unei rescrieri a piesei *Sakuntala* de Kalidasa). Nici în Maroc, acum câțiva ani, urmărind, în Biblioteca Națională din Rabat referințe despre ghazal, nici zilele trecute, când a trecut a doua oară prin România, venind de la Varșovia, unde trăiește de 20 de ani, poetul Surender Bhutani, autor de cărți de ghazaluri și rubayate în urdu, nici măcar discutând cu ambasadorul algerian Abdel Hamid Senouci Bereksi proiectul unui florilegiu poetic clasic și modern nu am avut o conștiință personală anume a gazelului.

Până am dat de manuscrisul kilogramic al vechii antologii a poeziei turce, pe care, înfi, mergând pe rumoarea că deja ar fi fost publicată sub alt nume, neretrăind ceva special (în afară de o descurajare a lui Noica – a, te ocupi de noncultura turcă -, sau de refuzul editurilor aservite monopoului de fier al comanditarilor), am dat să-l arunc. Întâmplător, a mai rezistat ca pentru o răsfoire prealabilă, nu chiar conștientă. Să vedem. Evident, nu era "kama sutra" arabă, arșă, din pudoare, de soția traducătorului, Sir Richard Burton. Era altceva, și-i voi fi trimis salutări lui Freud. Eram eu la 25 de ani, după numai o carte de versuri proprii publicate, cu exprimări extinse, într-un imagiar de care mai că m-am mândrit în fața copiilor, de vârstă mai mare decât mine atunci, cum se va fi mândrit de original propunătorul traducerii. O identificare cu necunoscutul realizată atât de târziu, fără context, parcă în gol, încă în sertar.

M-am simțit obligat, nu numai față de mine însumi, să împărtășesc așa cum le văd azi, în ceea ce au personal (transcreație) și recunoscător unei mari poezii, nemaistăpânind, ca sabia, dar reînviind într-o altă limbă, a noastră. Dacă nu trebuie să caut prea mult după referatul lui Covaci, cred că mi l-a dat d-na Elena Lințe, în antecamera (atât rămasă) la Vladimir Streinu (aproape, cu toate acestea, idolul meu ca profesor la Universitatea din Târgoviște sub decanatul IPS Mihăiță Nifon), îl voi reproduce, nu din masochism, dar ca o diferență necesară, la care avem ne)(voie când aspirăm creativ (cu prețul "inter/lingvistic" implicit).

Sumarul antologiei includea fragmente de folclor (*Destan. Turku. Mani. Tekerleme.*) și din cărți populare (Dede korkut), poeme (gazeluri, rubayate etc) de Hoga Yasevi (? - 1166), Melvana

Gelaleddin (1207 – 1273), Sultan Valed (1226 – 1312), Yunus Emre (1249 – 1322), Asik Paşa (1272 – 1333), Kaygusuz Abdal, Hagi Bayram (1252 – 1300), Pir Sultan Abdal, Hogga Dehhani, Nesimi (? - 1404), Ahmedi (1334 – 1413), Seyhi (1375 – 1431), Ahmet Paşa (? - 1497), Gem (1459 – 1484), Fuzuli (? - 1556), Usuli (? - 1534), Hayali (? - 1539), Dukakin Zade Ahmet Bay (? - 1556), Negati ?? - 1508), Babur Sah (1483 – 1530), Ahi (? - 1517), Yahya Bey (? - 1528), Baki (1526 – 1600), Nev'i (1533 – 1599), Hayali Bey (? - 1557), Badgatli Ruhi (? - 1605), Atayii (1583 – 1635), Nef'i (1582 – 1635), Sabri (? - 1645), Seyhulislam Yahya, Telfi (? - 1659), Gevri (? - 1654), Vegdi (? - 1660), Naili (? - 1666), Nesati (? - 1674), Fasih (? - 1699), Nabi (? - 1712), Nedim (1660 – 1730), Nahifi (? - 1738), Neyli (1692 – 1748), Ragip Paşa (1698 – 1762), Esrar Dede (? - 1796), Seyh Galip (1757 – 1799), Nahifi (? - 1738), Koga Ragip Paşa (1699 – 1763), Selin, Nazim, Rasih, Neyli, Esrar Dede, Enderunlu Vasif (? - 1824), Halim Geray (? - 1823), Kegegizade Izzet Molla (1785 – 1859), Leskofgal'li Galip Bey (? - 1864), Yenya Kemal Beytali (1854 – 1958), Ziya Paşa (1825 – 1880), Namik Kemal (1840 – 1888), Regaizade Ekrem (1874 – 1913), Mualim Nagi (1850 – 1893), Abdulkhak Hamit (1852 – 1937), Esref (1842 – 1911), Suleyman Nesib (1866 – 1917), Tevfik Fikret (1867 – 1815), Mehmet Emin (1869 – 1944), Genap Sahbettin (1870 – 1934), Suleyman Nafiz (1870 – 1927), Huseyin Siret, Mehmet Akif (1873 – 1936), Faik Ali (1875 – 1950), Ziya Gokalp (1876 – 1924), Gelal Sahir (1883 – 1935), Ahmet Hasim (1885 – 1933), Ali Ganip, Orhan Seyfi, Halit Fahri, Yusuf Ziya, Faruh Nafiz, Yahia Kemal, Kemalettin Kami Kamu, Ahmet Hamdi Tanpinar, Ahmet Kutsi Teger, Negil Fazil Kisakurek, Ergument Benzat Lau, Omer Bedrettin Usakali, Selah Attin Batu, Sabri Esat Syyavusgil, Sait Faik Abasiyanik (1907 – 1954), Yasar Nabi Nayr, Behget Kemal Gaglar, Ahmed Munir Dranas, Ganit Sitki Tarangi (1910 – 1966), Orhan Veli Kanik (1914 – 1950), Nelih Gevdet Anday, Benget Negatigil, Ilhan Berk, Gahit Saffet Irgat, Gahit Kulebi, Nahit Ulvi Argun, Fayk Baysal, Hasan Simsek, Salah Birsal, Suat Taser, Geihun Atuf Kansu, Sabbahatin Kudret Aksal, Rustu Onur, Mehmet Kemal Kursunoglu, Negati Gumali, Attila Ilhan, Arif Damar, Mehmet Basarsaran, Ege Ayhan, Kemal Ozer, Ulku Tamer, Talip Apayadin, Umit Yasar Oguzgan, Metin Eloglu, Turgut Uyar, Edip Ganserver, Gemal Sureya Seber. Poeți populari: Kargaoglan, Ozan, Kul Mehmet (sec. 16), Oksuz Asik, Nayali (sec. 16), Bahsi (sec. 16), Usuli (? - 1534), Girpanli (sec. 16), Asik Omer (? - 1707), Gevheri (? - 1720), Kuloglu (sec. 17), Asik (sec. 17), Resan Levni (? - 1732), Bursali Asik Halil (sec. 17), Abdi (sec. 18), Asik Vartan (sec. 18), Dertli (1772 – 1845), Dadaloglu (1785 – 1865), Erzurumlu Emrah (? - 1854), Seyrani (1807 – 1866), Ruhsati (1856 – 1899), Deli Boran (sec. 19), Bayhurtlu Goban Gelali (sec. 19), Summani (1862 – 1914), Meskski (sec. 19), Kagizmanli Hifzi (1893 – 1918), Asik Vwysel (sec. 20), Asik Talibi (sec. 20). Bayaburt'lu Hikarni.

Pare o traducere de mari poeți, pe bandă, ca într-o transă. Cunoașterea se autooculta, peste intenționalități universitare sau editoriale. Yusuf îmi spunea Dede, din vechi, de-l rotacizasem. Eram sigur de dependența lui și eu mă eliberam de ea prin retraducere. Libertatea intensă empatizată de poezia turcă nu cred că era cu puțință a fi exteriorizată în vremurile egalizând Turcia cu Nazim Hikmet. Iar acum?

Kogălniceanu ne vedea jumătate Asie, cu poeți turci (și) în românește n-avem decât să vedem Turcia jumătate Europă. Retro, răspundem solo cu poetul voievod Petru Cercel, altfel folclor vs. folclor, până când, prin opera lui Eminescu avem o aprofundare perenă a spiritului turc (până într-atât încât Marko Krailevici, mort “la Rovine, în câmpii”, este reînviat în balade traduse de Eminescu, astfel într-un aleatoriu paralel creștin-islamic prin har poetic interlingvistic-religios). Chiar indienii hinduși își iuțeau prana în admirarea visului lui Baiazid transcreat de Eminescu. Român, descopeream și eu o măreție inversată prin educația subimperială, prin inoculări gheure, probail lăsând să iasă la iveală mașinala (și nu prea) traducere de poezie turcă de mai înainte de viața mea în India.

Întâmplarea răpirii travaliului meu poetic românesc, tipărită în fals – legea m-ar găsi acum pe mine preluând (tot n-am văzut-o, din superstiție, încă prada) ce fusese al meu, partea mea, n-am decât să produc un scenariu-autodafe, o (auto)selecție eufonică liberă, pe cât posibil la întâlnirea poetică turco-română, cu șanse de bucurie a recunoașterii și cântecului hărui de pronie. Se mai poate spune, creștinește, că e bine că, și piratizând, s-a făcut posibilă o apariție editorială (păcatul îi

va fi diminuat lecturarea, poate obligația de studenți să fi compensat mecanismul “de serviciu” comanditar prin delegație). În tinda paranoiei, o ficțiune critică în traducere m-ar pune între cei compunând “după”, iar crima ar fi plecaciunea în fața ghazalului ca substitut al poetului însuși, traducerea ca mormânt de înviere. Iar azi degeaba antologii și traduceri necomanditate (again, encore une fois) – o fi murit sau nu Dumnezeu, dar cititorul parcă nu se mai zărește. Fie, atunci, transcreațiile mele turbulente de armonii sesizabile, doctoral-paciente, cum după ani, fiindu-mi și dragi și terapeutice și descoperitoare, ar molipsi, nesectar, neciumă, intergenerativ fost-viitorul lecteur.

Am lăsat de o parte ce nu era ghazal sau rubayat. Crimă. Am revenit, un transformism, la o adică. Da, dar orice referent sare la gât “n clipita cându para se deshață din tunearec”. Ci “Să nu blestemi ape repezi, / N-au apele, munții vină, nici gunah”. Ultimul termen e sanscrit în anticul *Dede korkut*.

Genetica rimei în ne(re)cunoscut ghazal avortează variante antireferențiale (ce-or fi ales ienicerii?):

Frate, pe-ncet să ne înecăm
în mările iubirilor
Două tărâmurii ni se-arăt
spre-al treilea lunecătore

Frate, pe-ncet să ne-necăm în mări de-amoruri, baldâbâc.
Două tărâmurii ni se-arăt, ce-mpung curând alt Isarlâk

(A mai bună pâine aș lua-o cu un autoreferat-de-respingere, la concurență nu numai cu A. Covaci, dar și cu dramaturgul de la RFI, iar îmi scapă numele, care, potrivit Gabrielei Negreanu, a scris într-un referat la un manuscris propriu, după India, că Anca e om de cultură nu poet. Nici o grijă).

Monstrul necizelării, că în zadar. Necoacere. Fapt literar patogen. A daug. De unde, atunci, euforia de mai ieri (pe azi?) Atâtea ghazaluri ale necunoștinței de ghazal (ori, cine știe?)

Modernii (cum o fi copyright-ul), în anii '60, se transcriu seniorial și totuși aproape lui Ataturk. Românii puteau învăța patriotism de la turci, m-oi fi gândind acum, ca tot omul tranzitoriu. O Troie, ba o Turcie îmi voi fi Isarlâk, apud Pann-Barbu în tinerețea fără lună, la semilună oleacă.

Dacă, îndreptățire referențialității supracontextuale, publicarea nu e o împărtășire, fie sub alt partaj, ci o aculturare netaentată, neisprăvită, vina se complică, ne deprimăm nu că trebuie să murim, ci că, trebuind să nu murim, ne lăsăm omorâți de ce închipuiți vom fi fost în traducere indusă cu surâs sufic (Sufi i-om zice solicitatorului acar-aga). Și-așa, cu proprietatea intelectuală ajunserăm la avocat oltean, eu mă gândisem la Țop, din Târgoviște (vezi și *Zburătorul* de I. H. Rădulescu). Trei ani trăiți degeaba atunci (în general, cum i-am spus unui istoric, dacă nu mai avem țară, nu popor, înseamnă că am trăit degeaba, n-am trăit degeaba, a replicat, am trăit să vedem că nu mai avem țară și popor), ba, cât de în dodii-traducătoare, se alege vreun frământ, chiar izolator, decupat și acum de mediul chitului înghițitor volen-nolens. Tanro-Tanrî al fiecăruia într-o grădină-bahcea. Ceva story tot s-o alege, “în seraiul de cristal”.

Văzui ce s-a întâmplat, onorată instanță, n-am refuzat paginile cu transpoziții, de la Sufi, chiar dacă n-aveau poezie, am discutat, pe unde-o fi, lăsam, delicat, ca de la el, ceea ce pe mine nu mă aranja, dar recompuneam, cucerit, povești sau sonuri bănuite clopot, de exemplu. Nu m-am interesat cum s-o fi înțeles cu piratul. Chiar înainte de a repune mâna pe antologie, aveam alt subiect în cap, jungian, arhetipal, pentru mine, asociind pe Atanase Rudeanu, îngropat la Cremenari (scrisesem Cremenali), el, din boierii Rudeni, ai lui Mihai Viteazul (vide poezi turci din antologie de pe vremea lui), cu un general Rudeanu de-i fusese în război un fel de ordonanță Ștefăniță Lechea, din Roșchila lui suprasovejană, și cu scriitorul Alexei Rudeanu, regăsit neamț, Merk parcă (am rătăcit cartea, genială drept critical fiction, doubtful ca trend ce ne remorchează spre poezii la nunți, măcar contra manele, ori biografii de carton ale îmbogățiților din fosta noastră apropiere), pe monografia unui milionar american pornit din Teleorman (pădure nebună, pe turcește).

Cum nu-mi venea să înlătur nepoezia-juxtapunere, n-am cum înșela – justiția lirică? scrisul

vechi de tinerețe îngânând altul și mai vechi din imperiu (cărui i-om fi fost și parte, cum arată hărțile, ca și poezia pe undeva, nu numai birnici cu ieniceri mai niciodată re-semnați ca români nemercenari). Dacă voi fi primit esoteric fragmente-fractali de duh general-poetic, în amestec cu ospitalitatea față de banalități crase, de traduxător academic, le mai despart după atâta vreme? Experiența estetică pe-așa se mixtează un pic Americă turcească pe românește. E, a fost muncă, din fericire, din păcate, ocupație, turcire tot fără Brâncoveanu, Măria Ta, sub ceaușism timpuriu, ieșire (Ion St. Lazăr a pierdut un articol cu titlul melancolia ambiguității, ce mi-l dedica, aplicabil și la antrepriza în discuție și simbolizare-cod aici) din triumfanta interdicție-cancer.

Ghazalurile mă vor păstra fără membria-copyright-ochelariști, în răsunetul diferenței față de jupuirea familiei voievodale, u trăiri comparabile peste mentalitățile de imperii de peste noi, poate chiar interschimbabile, din-urmă-dintâi, poetic, traductibile muzical. Un lux al poeziei prebrâncușiene. Întâlnindu-ne în fericirea știută numai din basme-vers, lăsăm deoparte juxta pe câte-o strofă-rubayat:

Frumoase zilele de vară... Nu mai sunt.
Ferști deschise, coperișe și bahcele...
Fierbinți mai erau lucrurile, totul sfânt -
Chiar noaptea neagră fără lună, toate cele.
(Ahmet Kutri Tendjer)

Bătrânul gunoier Hasan aga
Eyvalah șopti puștanului,
se desfăcu la piept în soarele ce strălucea,
în mâini cu mătura.
(Mehmet Kemal Kursunoglu)

Trecură anii, timpuri în mănunchi,
Pe drum, la-ntoarcere de la Hisar
La Kayalar o doamnă am văzut.
Cum ea de mine nu avea habar,
Mi-era o cunoștință de demult.
(Abdulhak Hamit)

De ani de zile-mi zace sabia în teacă,
Din patru părți cu zid mă înconjoară
Singurătatea, zidurile n-o să treacă
Și greu îmi e să cred în cineva de-afară.
(Kamallettin Kami Kamu)

Ne-om reînvechi, la vedere, pe întâmplarea unei judecăți-lectură. Liber la paragrafe from procesarea retro a unei experiențe pararepresive, reoferită în versuri, ca pe vremuri India în versuri (și de mai înainte, amnezic, Turcia în versuri, aferim).

În Biblioteca Pedagogică, antologia nu e de găsit (și invers?). Tot maldărul de foi galbene dactilografiate, panglică și indigo, manuscrise răzlețite, selecție în ireal, în ghazal. Modernizând la unison clasici, învechind moderni. Mări în căldurile iubirii trec înspumegate (Nev'i). Tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ. (Nef'i). Ultimul an de viață al Bibliotecii Pedagogice (Stela Giurgeanu în Dilema Veche).

Baiazid sau Vlad Țepeș, ghazal sau rubayat/catren, divaniți sau văcărești? Facem Europa – via Târgoviște – și o haltă de Orient mare într-unul mic dacă nu pe pierdute, crescător întru a căta europenizare, radere, tehnă. Ce să mai psihanalizăm, venite tocmai din comunism, tentative de nisip cu struți traducători, de unde sperările transatlantide, cu Bolintineanu pe Bosfor? Războaie neînfresce, Domnul martir cu fiii martiri și neamul. Și această aiurare, din datorie, de fond, de atmosferă, décor al fondului și atmosferei libertare, cu dezmăț nici măcar suprarealist, nu ne mai trebuie, vom tăia, cât că se vor fi întrețesut pescării de redundanțe mai triste ca aparențele,

remanențele, reverențele, temenelele, temnițele, sentințe-simțămintele. Doctore (e doamnă), asta se vindecă natural, cultul femeii, toți poeții bărbați de vin divin.

Deci ce turcisme să alegem și să traducem din viața Târgoviștei întru Europa ca noi-voi-ei? Folclor, tribut, Cercel. Vedem pacea. Ruinurile se mențin turistic, appealing. Forja – prea după, prea ante? - ghazal. N-am ajuns la hai-ku (proliferam). Pann-Barbu ne-or lipsi din chindie. Ochean-Turchie. Mă aflu între transcriere-procesare, pe sărite, și, cu gândul la traduceri euro/româno-turce (a-mi mulțumi ori mazili), mimez inconștiența anilor de pansament poetic peste prihana de gheaur (mai turci comuniștii în anticreștinism). Suntem în afara oricărui farmec obiectiv, numai alegerea ne recuperează, chiar poetic, turcismul vrut-nevrut în țiplă europeană. Pe-aici, pe-așa om fi dezarhivând. Mai și existăm – dacă arvea – după secolele alea. Ne căpiază în continuitate deceniile alea. Dar ghazalurile astea, alea... Obediența aceleiași arătări, ci nu de sine, ba pe-acolo. Nu suntem chiar de acolo.

Găsiți niște gazeluri lăsate de o parte, să vedem, și mai pe sărite (mai sărit atunci, acum, în ce cămașă). Privighetoarea tot biulbiul. Economie. N-au apele, munții vină nici gunah. E știută, dede. Nu blestema iarba, nu e vina muntelui Kazlek. Diliu, în original, în Teleorman, pe București. Am jertit nouă cămile când pe lume ai venit. În mare să ne înecăm necunoscând elif, mim, dal (Yunus Emre). Slavă, zărit-am pe Allah. Pe Dumnezeu nimenii nu-l poate vedea. De-un timp sunt pulbere pe drumul Ce-l calcă răstignind nebunul. Ce răzbună (în trafucere) Sirin înviindu-l pe Ferhat, de ce-l deplâng alte traduceri (sa arătăm aparat)? Dai de belea (turcească) iubind. Veșnic pe lume -ioc, fierarule. Bayram zicând “mă știu”. Podul lung din Ergene S-a uscat de secete. Vorbele lui Kaydjusiz Sunt ca nucile din Indii. Nef'i cel gemător.

În gloata-ți tristă a căzut și sufletul, paharnice,
Împinge cupa spre prietenii-mi setoși de apa vie.

Iubito, și străinii speră să te întâlnească,
Păgâni și sfinți așteaptă ploii cucernice de apă vie.

Frumoasa ca Leyla face și pe Baki să plângă,
Pământul e-nsetat de lacrima lui Meginun, de apa vie.

(Baki). Bolnav pe lume de singurătatea buzelor. Dar lui Ahmet alături din matca ei trecu <și oameni și natură ivindu-i apa Su. Tristețea să nu crezi c-ai cunoscut-o toată. Trăiesc în mare peștii, marea nu știu ce e. Ey, padișah tristeții, intrigile ani pot sta În suflet lui Sabri, iar cupa spartă fie-a ta. În duhul lui Fasih tot bântuie un neastâmpăr, Oh, vânt de zori, trecuși prin al cosiței ei văzduh? Presar țărână inima și sufletu-mi în calea ta.

În gând cu dulci buzele tale, până la Mîsîr
De nu, dar pînă-n Kandehar noi tot vom fi plecat.

O, cerule, de poalele-ți ajung la Naili,
Va merge la divanul lui Allah fără păcat.

(dintr-un ghazal ca pentru un rubayat?) Neșati, bietul, cui să se destăinuie și el, Priviri mahmure, vin viclean și inimă la fel. S-a pustiit bahceaua, trandafîru-i veșted și el, Și-n ochi și-ableacă parcă jaruri chiparosul, dorul.

De dor, nu mai am inimă acum,
Orașul trupului se face scrum,
E cu haiduci legat oricare drum,
Delirul ochilor tăi n-oi ajunge.

(Gevheri. Rubayat în koşma, în teşlama/satiră?) Suflet dilui de jale s-a prins singur, Galip, rămas-ai fără vlagă singur, Rămase dorul de răspunsu-i singur, Rămase glasul îndurării singur. Ey, doctore, când vezi ochii aceia suferinzi, Fii bun și nici de mine, suferindul, nu uita. Necazurile vin de la prieteni, nu de la străini. De când sultanului tristeții îi suntem în pază, Al dragostei oștean vine-n câmpia sufletului meu. Nabi, hai, povestește-ne alte nenorociri, De dragostea lui Maginun cu Leyla-s sătul. Dacă ne stă în cale frumusețea, dacă mergem Pe drumuri tănuite, nu chemăm paharul?

Se spulberă antologia, moderni de interes obscur partizan cu totul pe din afară, exod, neprimut, funcționari martirizați, abia acum, testamentar, iertare-trandafir, delir-malaric-tot-ce-am-făcut-e-rău-să-trăiți. Dar nici o existență. Poetul e-al poporului. Iertare, libertate, Mehmet Emin. S-a dus, ah, avalanșa zburătoare. Ah, fluturele mort în zbor. Aproape 40 de ani și nici o minte, nici un studiu poetic.

V-ați pribegit, v-ați dus, păsări nătănge,
Sunt goale cuiburile, goale, goale,
În cuiburi nici orfanul nu mai plânge,
Fulgii îi iau la goană reci rafale

Ale zăpezilor

Și-n aer zboară, plâng cu plâns de sânge.
(Djenep Sahabettin)

Caldă suflare-n inimă-i sfârșitul,
Zi moartă, boală fără de orgoliu!
Se-ntunecă pe lucruri coloritul,
E noapte asta, ori e șal de dolui?
(Djelal Sahir)

Tu fii rață, iar eu lac,
Tu drumeț, iar eu drumeac,
Rob la ușa ta pe plac,
Mândrul meu cocor, te vreau.
(Asik Veysel)

Pe mal de-argint se-adapă antilope sperioase,
Oduhna liniștii o tulbură cu alăute.
Din limpezimea apelor, departe, pe tăcute
Valuri se miră – alte antilope reîntoarse.
(Ahmet Haşin)

Venii, tu ești acela care sufletele le conturbă
Podoabele și ele s-au cutremurat, ah, mi-aș vrea mie
Să-mi urce vocea pân' la ceruri cu delir de iasomie,
Să mi se miște pieptul într-o cutremurătoare zurbă.
(Djelal Sahir)

Mi-e totul neprieten sunt străin
Nu te sfii hangiu mai toarnă vin
Întâi durerea mișcă lin lin lin
Rod despărțirile yavaş-yavaş
(Bekir Sîtki Erdodjan)

Voce nu, nici strigăt simplu,
Poate-i liniște-năuntru,

Stinsă-i speranța și timpul,
Cuib de piatră ce ne-așteaptă.
(Osman Attila)

Noi din copacii morții cioplim
Catargele pentru corăbii,
Cel ce ia vieți ce face din copaci?
(Bedri Rahmi Eyuboglu)

Uite, fructele cele dulci
s-au copt adânc în crengi
și dacă mai întârzie
picau.
(Nazim Hikmet)

Vocea stăpânului era cântată ca de gramofon
O melancolie singuratecă a singurătății
Când sora mea trecu femeia sinuciderii sui în faeton
și umbla pe străzile din Pera cu dragostea morților
(Edje Ayhan)

Ți-e blândă inima venind din văi ce-a scoborât
La o bătaie, molcom pulsul va să fie mut,
Pe față tul de nădușală ți s-a așternut.
Din ceasul de când soarele băurăm gât cu gât,
Sufletul nostru arde-n cerurile sale zădărât
De fericite zile-n clocot stinse în trecut.
(Yasar Nabi Navir)

ne-am prefăcut într-un caval dogit
vorbește oraș al istambulului rege al haimanalelor
vorbiți ochii mei
hoinărind am rămas cu mâna goală în văzul lumii
(Attila Ilhan)

Plumbul din pieptul meu
E trenul într-o gară neagră,
Coboară călătorii la răsăritul soarelui
Și la ferestre
Atârnă flame sângerii.
(Ulku Tamer)

În visul meu pământuri mari se ară
Bolnavii-n vis se vor închide
Pe fața lor prelinsă-i clima rară
Asemeni cântecului de femei gravide
(Tolip Apaydın)

eftolya dată uitării pe jumătate harță în fîntîni pe jumătate mare
și aplecându-se la fântâni eftolya salutat-a pe muritori
căci precum amintirile lui ibrahim ismail ishak
a vrut să fie cercuri în republică-n cele trei luni de post

(Edja Ayahan)

Ah, darul tău, nestinsul, ah
Fără de rost din lacrimi bob,
Allah, ajută-mă, Allah,
În întuneric îți sunt rob.
(Cahit Sitki Tarandji)

Rămâi, o, Tanro sfânt, rămâi,
Rămâneți nopți fără-nceput,
Rămâi nevestă cu ochi mut,
Mă duc în insula dintâi.
(Ruștu Onur)

Speranța e-nspinată inima se smulge
Alt dor aleargă pe picior de nicăieri
Din Istanbul din primăveri cu fulger
Îmi tulbur ochii cu prizonieri
(Metin Eloglu)

Înstrăinare amară
Înăuntru și afară
Toate mi se-nstrăinară
Toate sunt din altă țară.
(Kamallettin Kâmi Kamu)

Tu vei muri, Karadj' Oglan, acuș,
Nici înger și nici spirit, spiriduș,
Ești o bahcea cu trandafiri de pluș,
Allah gândirea ta să o usuce.
(Karadja Oglan)

În ochi un "nu" adânc ți se prăvale,
De zbor întins-ai aripile tale,
De vei avea în iarna asta cale,
Măicuță, să mă iei cu tine, ia-mă.
(Nedjip Fazil Kisakurek)

Noaptea pe drumul Sivasului
Șiruri-șiruri carele cu boi
Pe roți de mesteacăn.
De cremene țărani de glasuri goi
Duc lemne, sare, duc bolnavii noi.
Ad-nc mai trec și grele carele cu boi,
Noaptea pe drumul Sivasului.
(Kahit Kulebi)

De ce fugi împleticit
Nu fugi de ploi, copile,
Marea-n ploaie n-a murit
Marea-n ploaie are zile
(Osman Attila)

epilog la gazeluri și rubayate cuprinzând reducții din colajele separate de traducerea-testament selectată nu dintr-o antologie piratizată sau nu instanțele sunt și așa ocupate ca principatele de Poartă caut cam de când căutându-mă la turci din comanditari jăpcari abia m-am fericit-retro-turcit după algerieni ne touchez pas la hache Balzac ochii ciorii pe computer moartea eminescologilor acatiste satanice dau în holocaust la adulmecarea sângelui poeziei române de data asta chiar m-ai speriat la nouă jumate o văd pe văduva lui Buzinschi în altă limbă se exprimă mai bine regretul că s-au născut români nevoie de spiritul românesc n-o să mai fie europeanul în rezervele indiene din America introduce în sistemul meu preceptele lui Deceneu uită de limba rusă cum aş expertiza traducând poezie cu experimentări comunale europene cum întoarce Moise diaspora până-n '48 tema compasiunii răzbunătoare Hamlet umblet opponent mates c-a trecut Paulescu la catolicism multe sunete puține cuvinte carols and ballads semnătură sau text și încă multe pagini de tradus tot ce este împotriva românilor este apreciat pozitiv să nu mai rămână urmă din neamul vostru românesc cu lacrima fără sfârșit pe la Brâncuși din una-n alta ce imnuri druide antologii islamice că și voi vă aruncați să vă traduc n-am decât să mă ocup și de mine mereu o fi vorba de altceva epilepsie pe clepsidră bine de amabilitatea depresiei când ne-am decarta Pariul cămilei pe iglu tu vei afla mult mai multe despre Mandela decât eu despre Gandhi turcoaice sau ungueroaice sau ce-or fi putut el să violeze pomeniți de Țepeș Mihai Vitazul violuri rutina încă unei arestări de zăzboi citeam ziarele și așa mai eram împreună ce tot traduc înseamnă că te pasionează ăla de scria că Eliade vorbe prost englezește panicare agorafobă vise congresuale ochi curgători composers prin Berceni copii prea mici ori prea mari asparagus-sparanghel-româno-englez istina în sârbo-croată în semnă adevăr biubiul privighetoare turcă și văcărească the ducks came from the trucks până acum semna cu volke raz alex ein banater schwabe angela mihaela un ardelean bănățan mangaliotul mitică același retard ne stresa cu autodeterminarea regățean nemulțumit de ardeleni și bănățeni apoi bănățean sau ardelean nemulțumit de munteni în final face pe moldoveanu care dă dreptate ardelenilor plânge de mult la morminte străine cât de strin de cea mai elementară idee a dezgustului ticăloșia este o stare de spirit sunt mândru că sunt român o parte a poporului pune botul la patriotism și naționalism 140 la Chantilly dacă l-au primit așa frumos înseamnă că îi pregătesc ceva extrem de urât oops ceva se întâmplă de nu se poate vă dați seama de ce nu ne contactează civilizațiile extraterestre de ce galaxiile se depărtează de noi nu lăsa tăgada limba română să moară bunii sub ce poruncă durere traducătoare din Egipt în gips îmi nărăvisem turca de copil mii capete de turci de iarbă plouaseră pământul gazel gazelelor multiorgasmice dissing oneself less than nothing muncite antologii tabu la 25 de ani acum mă desturcesc în Talkatora și rămâneam la gazelurile lui Eminescu la noul testament deși tradusesem diuum de ghazaluri turcești poate unde nu erau persane arabe urdu netrăite încă neprelucrate românește deunăzi Surrender teoretiză prin Râmnic rigoarea ghazalului pe lângă berbero-mauri s-a trezit amintirea antologiei am vrut s-o arunc am citit ieri m-am întâlnit cu (mine) mari poeți turci din toate vremurile și rubayatele prin intermediar motivat academic spre propria scriitură ne salutăm cu yasha îmi zicea dede poate pentru că tradusesem în rotacism din epopee nu zic de grădină-bahcea sau mai rar yok și yavaş tinerețea de 25 de ani în clește editorial comunist n-avea nici o scăpare cum s-a dovedit au rămas 2-3 ani de variațiuni românești la sonuri totuși imaginea descrise semantic primar de traducerea depoetizată anume repoetizarea va fi întâlnit originalul pe altă cale decât lingvistică de la miez la miez al poeticității în ce mă privește în căutare pe repunerea în vedetă a unor modele neintrate în empatie conștientă decât acum la lectura substituind autoaruncarea lecție și cu propriile cantități așternute prin maldăre de caiete în pofida științei lipsei de șansă din instinct prin duzii acum tăiați din Ruda poetul Siret vin turcii după tătari bătrânul genocidar tânărul mântuitor halucinațiile ocupării de sine decapitarea turcilor de iarbă bine c-au publicat piratizată turcure îndulcire cu șerbet pe diabet în zaiafet ne-am decupa din aberare părere mai și aflăm cu ce ne ocupăm ocupă de-o luăm de la capăt disperării ce bine să tr vrei iar sub turci with technology we don't have to worry about translation I'm eking out a little time to respond Scheveningen în ziua de azi fără parolă și nelogat ești un nimeni nu ne place când ploaia vine de la ruși se consideră român deși stăpânii lui sunt la mii de kilometri de România politica dâmbovițeană le provoacă cel mult o abundentă vomă bagă limba în gură și-ai făcut treaba acum intri în adormire acu și Sufi din mii ghazelari nici o gazelă

Nev'i mări în căldurile iubirii trec înspumegate Nef'i tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ Baki în rănile din piept mai lasă urme de săgeți modernizând la unison clasici învechind moderni Yahya să nu stea piatră peste piatră-n casă deznădejdi biulbiul diliu ai început să cânti cum trebuie toți oamenii din lume nu-mi pot umple un pahar în duhul lui Fasih tot bântuie un neastâmpăr Naili chiar de te rogi scrisoarea pe poștaș nu-l face scrum Tasih și colindam grădina raiului de-atâta dor Tilfi vândut e frumuseții duhul tot Ranghip Pașa raiu-l gândesc la mesele cu must Nedim ferice-i spun aceluia ce și-a găsit soție Poate că te-ai ascuns în pieptul meu și arzi pe jar Târgoviștea înainte de Fanar rubayatul lui Ienăchiță pe moștenire istorii folclor țepe magie pe Europa cin' s-o perucheze Germanie sau Turcie Europa Americă sau Rusie-Chină lumea ne-om completa psihoza mereu pe capu-mi trandafiri iertând vor înflori eram în comunism suntem în Europa interfață turcească spre Stăniloae Noica Popa mă cam ienicerește iar a lui Sufi dileală Tanro poetizându-l pe Allah un vers treacă-meargă poem mai va pe ce zori de unu august ce jurnale nedatate ani turcești văd și de ce țin manuscrise zi că nu și ia de contrazice-mă personal cred că și Radovan va fi ucis bombe cu fragmente și reziduuri nucleare testamentul câinilor turbați de la Club Gitmo fir'ai sănătos măi omule a căscat până la cercei gura filialelor talibane nu am avut dreptul să dau un telefon pur și simplu umflat vorba lui Pristanda dă-mi batistă vreau să bocesc la ambasada americană se fălesc și rânjesc la capete tăiate fii serioasă conștiință s-a întâmplat pe strada locomotivei să ciuruie pe 2 numai pentru că ăștia au aruncat niște hârtie de eugenia pe jos s-a crezut momentan că sunt manifeste are dreptul să aleagă între glonte sau ștreang ești dintre cei care au luat indemnizație la căldură arest ca în actul sexual la polonezi bagi scoți și repeți revoluția aia din 21 și nu sindicalismul din 22 am sufletul împăcat că nu am făcut rău numănui noi românii ne uităm la formă și nu la conținut gazel rubayat sistematic turnat de soție în apartamentul unui vecin cetățeni model săritori participanți la muncă patriotică romanii își spânzurau adversarii de toți stâlpii m-au dus pe jos până la sediul lor pe Eforie sunt nevoit să admit că nu mi-au dat o palmă fiecare cu baricada lui prietenii mai fac și acum informații și nu-i cunoaște nimeni unii se simt mai persecutați decât sunt ce vrea să facă madama să mai împută un partid mulți din muncitorii de acolo mai luau din maculatură când cu turcii nu plecasem diavol greu de aprobat atunci Baudelaire sonete moșka moksha rubayat în declin de ghazal și nesomnie domnule Fusulan atenție la turnătorie murdară și turnătorie justificată cum a muriet L Spiess de inimă rea am tradus mii de versuri din turci și pe timpul tezei mai nici unul de Baudelaire ca între 2-3 originale suntem ce citim de mână a traduce cum ai mai fi aruncat ciorne duble iar acum retrăiesc liberat tabu ce-o fi-n dosarul meu seco-turcesc Sufi m-aș opri să transcriu zilele transcrii astea selective dedemultului de trei ani până nu și traduc Văcăreștii cum în turcește tradusesem pe Agagi sufixat bosforic mă specializez în comenzi de vers Behdjet muri pe când îl traduceam de n-oi fi preferat Voiesc lui If așa-n Vaslui că Luther ăl mai mare criminal îl pretradusesem pe Baudelaire din turci de mi-a spus Grigore Popa că-i plăcea cuvântul kef turk și Adrian Maniu îl vitriola pe Philippide condamnare de turci în iarbă nebaudelaireană prin antologie ghazelizată la Văcărești Noica-i scrisese lui Milcu s-o reuniverse așa și cu traducerea lui Korydaleu cum aș fi vrut să ajung pe tema asta până aici îi dădui lui Ziya încă 20 de ani până plecai în India în '77 pirateria va fi fost în pierdere acum și de pe net iar trei decenii a ne fi pătruns de imperiile deasupra-ne ghazalul din urmă Baudelaire-sonet dinainte făcând alegerea printre predatori de mi-ar mai auzi testamentul atunci răsăream în turci să apun tot în ei ba tata va veni ori eu în Târgoviște lângă atunci și în nehalucinație tradus încă 10 pân' la 35 din titlu de-aș dubla și încă pre-miez namazului în necunoștință târziu citind din Koran în drum spre Iași în engleză de-l văzusem pe Mihălcescu chiar teza diavolului și opusul ishk iblis prin Netty Bossert Hafiz ba amenințare la moarte iraniană în confuzie cu Salman Rushdie recitare frați de Iosif în aeroport la Karachi pentru a ne întoarce la antologie cu ochii pe Văcărești cu 35 pe-a copiilor ce nu-mi ai acceptă dependența de ei cât cred că mai sunt educabil cum ți-ai libera limba pe seama celei necunoscute reflectate poetic într-o accepție de supraviețuire de i-om fi cucerit pe romani că din turci habsburgi ruși nu învățarăm tongue nici tango nu pe cine în cine l(m)am tradus măcar pe Văcărești îi traduc direct în computer jumătatea vieții jumătatea soarelui semiluna vă pun data nașterii de atunci nemorți și foșnetul vieții mățasos și mama de ne-ar fi fost permisă conștiința creștină tot una cu islamul turcesc din poezii clasice încep cu secole de ghazal și sfârșesc cu

rubayate în lanț spre aturcanglia iele vĂcărești paramagbethe vaci din VĂcărești la sinagogă de-a doua evanghelie de marcă tradusă peste apocrife ce-or fi ales pirații cele mai bune cele mai rele eu mă aleg după filmul Stay fanarul turcesc mai aprinzând ca la liceul Decebal cu Negrei din partea lui Emil acum Sorin și de-aș muri alegerii nu s-ar înțelege bosforul perifrastic pe toboganul săbiei în sânge citat din final tot vei muri cu fața spre păcatul tău.

Maestre,

Să trăiți! Și să mă lĂmuriți:

prin 1969-1971 am tradus, cu lectorul Newzat Yusuf, de la Univ. Buc., o antologie a poziei turce, multe sute de pagini (din care am publicat și prin reviste, în Capitală și în provincie, semnate de amĂndoi). Am fost la editura "Univers" și "Minerva", eu, dar curĂnd am plecat în India (șapte ani), fĂrĂ publicarea cĂrții. Am auzit cĂ turcul a tăiat numele meu și l-a pus pe-al lui Nicolae Ioana (decedat, dupĂ), scriitor, funcționar la Min. Cult., pe edituri. Mi-a fost oarecum sĂ verific, pe atunci, acest caz de canibalism literar comunisto-securist (Nae I.)

A fost pe aici un indian din Varșovia, îl știți, și, cu ambasadorul Pakistanului, și-au citit ghazaluri. Eu, spre pensie, scormonindu-mi din manuscrise, sĂ le aranjez, am dat de antologie, stuf gras (mi-a spus, cĂnd traduceam, Noica: a, te ocupi de noncultura turcĂ, uite, au ajuns servitorii Europei; îl contrazic, abia acum recitindu-mi compozițiile, unele, traduceri:) din punctul meu de vedere, cu adn-ul auctorial de cĂnd eram în putere (rupt și de materia brutĂ de la turc, în sensul recompunerii unui original romĂnesc) e vorba de o patĂ de culoare sine qua non pentru "cercetarea" orientalisticii de care m-am învrednicit, la hazard sau în cunoști(i)nță de cauzĂ.

Aș selecta acele compoziții (re) originale și le-aș publica sub titlul "Gazeluri și rubayate turcești".

SĂ le semnez singur menționĂnd, în notĂ, cĂ mi-a oferit materia primĂ Newzat Yusuf și-i mulțumesc(făcĂnd pe niznaiul, cum și cam sunt, despre porcĂria strigĂtoare la semilunĂ)? SĂ semnez cu el (ca în reviste, însă nu-l caut, cĂ e, în cel mai bun caz terchea-berchea, pe unde o hĂlĂdui)? SĂ dau în vileag ce ți-am scris mai sus, ceea ce ar avea și o aluzie penalĂ (sĂ-mi sarĂ copiii hoțului, regretat, în cap cu teflonul, cĂ, pardon, eu cu trei ani de lĂbĂrealĂ pe turci am tras de la un bĂlbĂit și un ienicer...)?

The floor is yours, dear Master...

Mare Maestre si Profesor (Si Director General),
Incerc, dupa umilele cunostiinte, sa raspund la intrebari.

In zilele urmatoare o sa incerc sa intreb si pe altii din domeniu.

1. *«prin 1969-1971 am tradus, cu lectorul Newzat Yusuf, de la Univ. Buc., o antologie a poeziei turce, multe sute de pagini (din care am publicat și prin reviste, în Capitală și în provincie, semnate de amândoi)»*

Acestea care au fost publicate in regim de coautoriat trebuie semnate:
George Anca si Newzat Yusuf.

Ma bazez pe art. 5 al Legii dreptului de autor:

Art. 5. - (1) Este opera comuna opera creata de mai multi coautori, in colaborare.(2) Dreptul de autor asupra operei comune apartine coautorilor acesteia, intre care unul poate fi autorul principal, in conditiile prezentei legi.

(3) In lipsa unei conventii contrare, coautorii nu pot utiliza opera decat de comun acord. Refuzul consimtamantului din partea oricaruia dintre coautori trebuie sa fie temeinic justificat.@

(4) In cazul in care contributia fiecarui coautor este distincta, aceasta poate fi utilizata

(5) In cazul utilizarii operei create in colaborare, remuneratia se cuvine coautorilor in proportiile pe care acestia le-au convenit. In lipsa unei conventii, remuneratia se imparte proportional cu partile de contributie ale autorilor sau in mod egal, daca acestea nu se pot stabili.

Art. 1. - (1) Dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau stiintifice, precum si asupra altor opere de creatie intelectuala este recunoscut si garantat in conditiile prezentei legi. Acest drept este legat de persoana autorului si comporta atribute de ordin moral si patrimonial.@

(2) Opera de creatie intelectuala este recunoscuta si protejata, independent de aducerea la cunostinta publica, prin simplul fapt al realizarii ei, chiar in forma nefinalizata.@

Stimate Maestru în proprietate intelectuală,

Vă aștept continuarea răspunsului, cu 2-3 precizări suplimentare ale petentului..

Am vorbit cu copiii și publicarea pe alt nume ei o văd gen pseudonim(ată), în condiții anume (gulag editorial românesc), evident fără consimțământul coautorului (în accepția de acum, gazel-rubayat, nu numai principal, dar și unic). Ei au luat mălaiul (turcul poate salivase, piratul o fi prins și excursie la Baiazid, să-l ierte Allah), s-o fi și prescris, de peste 30 de ani. Venind la zi, cu publicarea eventuală a textului "meu" (din nou, recuperat:moral-artistic, pentru

literatura româna în onoarea valorilor seculare turce, de către un poet care se emancipează de materia primă și transcriează structurile intermediare activistic sau academic), pe copertă ar fi legal să se menționeze (?):

George Anca

GAZELURI ȘI RUBAYATE TURCE (ȘTI)

Traduceri în colaborare cu Newzat Yusuf

Credeți că mai este cazul să dezvălui avatarul acestei traduceri, în contextul schimbării de regim, eu neavând altă pretenție decât de a-mi prezenta, recuperată, propria creație conținută într-o traducere de sertar, pentru mine (abstracție făcând că ea a apărut în regimul represiv sub nume străin de al traducătorului român în persoana mea)? Nu se întrevăd avantaje materiale (de data asta), nici diplomatice, deși demersul meu artistic poate trezi interes, ceea ce îmi doresc, tocmai descoperind - cum voi face-o și într-o introducere -, destule argumente estetice de validitate pe terenul transcreatorului.

Așteptând distinsa Domniei Voastre limpezire, primiți, vă rog, thanks.

2. *„A fost pe aici un indian din Varșovia, îl știți, și, cu ambasadorul Pakistanului, și-au citit ghazaluri. Eu, spre pensie, scormonindu-mi din manuscrite, să le aranjez, am dat de antologie, stuf gras..... abia acum recitindu-mi compozițiile, unele, traduceri:) din punctul meu de vedere, cu adh-ul auctorial de când eram în putere (rupt și de materia brută de la turc, în sensul recompunerii unui original românesc) e vorba de o pată de culoare sine qua non pentru "cercetarea" orientalisticii de care m-am învrednicit, la hazard sau în cunoștință de cauză. »*

Comentariu DICOSTI : A) Dacă sunt manuscrise GEORGE ANCA atunci : Art.1 alin.(2) = (2) Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în forma nefinalizată.

B) Posibil ca varianta publicată, Newzat Yusuf & Nicolae Ioana, să fie diferită de manuscrisul GEORGE ANCA.

Ex. Francois Villon a fost tradus și de Philippide și de Vulcanescu. Dar

operele derivate (traducerile) coexista ca traduceri diferite.....Desi opera originala este numai a lui Francois Villon.

C) O sa caut un avocat iubitor de cultura si care sa fie un oltean "de al nostru".

3. " *Aș selecta acele compoziții (re) originale și le-aș publica sub titlul "Gazeluri și rubayate turcești".*

DICOSTI : CRED CA SE INCADREAZA in Legea nr.8/1996 [Sa ascultam si opinia avocatului= Audiatur et altera pars.]

4. George Anca

GAZELURI ȘI RUBAYATE TURCE (ȘTI)

Traduceri în colaborare cu Newzat Yusuf

DICOSTI : O sa caut un avocat iubitor de cultura si care sa fie un oltean "de al nostru".

5. Esti membru COPYRO ?

Cu temenele,

Păi, teme-temenele,

Iată-ne în (ne) finalizare, tocmai i-am dat drumul unei, să-i zicem, introspecții pe tema-teama nu că nu mai dați, bine c-ați dat, s-a publicat antologia, greșeala mea se dublează prin pirat (oi verifica dacă e a mea, prea imperfectă, referat nepublicabilă, nu stăm de vorbă, nefinalizată, mă acuz pre căință de ce-au făcut dumnealor). Vas'că, piratizată și nevalorosă, frate, rău cu nebun. Ia să vin să psihanalizez - tocmai mă ocup, live - trei ani de traducere indusă cu surâsul lui Yusuf, i-oi zice Sufi, o ocupare a persoanei, cu orice, pe tentație neprimată, orișicum, ce-o ieși s-o și piratiza, eventual, intuitiv. Aici numele ocupării este și turcire euforică, pe creație-recreație imperială-yok, la urma urmei.

(Re)producerea antologiei continuă. Nu ne comandăm auto-ocupația. Filosofarăm. Avocatul de-ar râde și el la Rovine, rovinetă.

YUNUS EMRE (1249 – 1322)

*

Tu poate cânti cu apele,
Tu poate-nchozi cărările.

Mi-e suferința fără leac,
Tu poate mă vei vindeca.

Durerea nu s-a domolit,
Poate vei susura izvor.

Tu, ce cobori din munții ninși,
Poate închizi cărarea mea.

Ciorchinii norilor ciorchini
Poate plângi negru-neguros.

Pe grum îmi curge sângele
Pentru bolnav și sănătos.

Mântuire de moarte

Dor de pământ îmi e, plecând,
rămâi prietenul de-aci,
Ajuns acolo, stai pe loc,
mă voi, mă voi pământeni.

Tată și mamă, Azrail
sosi, nu mă mai ajutați.
Sui într-un cal de lemn, mă duc,
tot duc, prietene, mă duc.

S-avem de grijă-n liniște
de-a fi pe veci viu trandafir,
Privighetoare-n vii de-a fi,
prietenii cântând în cânt.

Niscăi arșini de pânză iau
și în kefin mă înveșmânt,
Șalvarii de purtare-i zvârl
și-mrac prietenia, hei.

Nebun cum sunt colind prin munți
până la cer, să-i înfășor.

Se arde lumânarea, plâng
că ard, prietene, cu ea,
Trec zile, ani în rotogol,
mi se răstoarnă lespedea.

Fața de humă-i putredă,
mă ponosii, prietene.

Yunus Emre, vezi-ți de drum,
necredincioși îți sunt câți vrei.
Prietene,-n sufletul meu
m-afund, el mi-e prieten, hei.

SEYHI (1375 – 1431)

Husrev și Sirin

Dulci buzele-i. Sirin se așezase.
Cuvintele-i sunau melodioase.

Unii spuneau de zilele trecute -
De-acum le fie-n bine petrecute.

În fel și fel tot băsmuiiau, neîncetat,
Când și-au adus aminte de Ferhat.

Dulci buzele-i. Sirin a râs nebun:
“Astăzi o să mă duc în Bisutun”.

Trup chiparos Sirina cea învoaltă
Păun subțire mijlocelu-și saltă,

Scânteii în ochi-i – va să se răzbune,
Se despletise în repeziciune,

Avea o rochie de raze fine
Și saluta așa cum se cuvine.

Ca unda apei mai curată, mai
Fugară decât vântul o vedeai.

Nu a cerut la nimeni ajutor,
Un pas de zece pași sărea ușor,

Pe drumuri singură a colindat,
Ca un puternic șah a-ncălecat.

Asemeni vântului din zori de zi
Ajunse-n Bisutun și muntele
În trandafiri sălbatici năzări.

Simțind Ferhat mireasma celei dragi, din vie,
Tot sufletul o rugă îi învie:

“Să îmi trăiască mii de ani iubita”.
Și-a ridicat atunci și fruntea, mut,

Căci luna cu lumina ei lovit-a.
El în delir mătănnii a făcut,

De fericire-a fost să-și lase
Viața în dar iubitei prea frumoase.

Dar grabnic i-a adus Sirin
Apă de trandafiri căușul plin

Și i-a ăntins-o lui Ferhat să bea
Spunându-i și blestemul ce-l lega.

“Ridică-te și amintindu-ți iar
De mine bea al învierii har”.

Sorbind și-a revenit cu-adevărat,
În nici un ceas s-a întremat.

“Ce băătură-i asta de mi-a da,
Sorbind-o, nemurirea, dragostea?”

NESIMÎ (? - 1404)

*

Subțire luna nouă și sprâncenele-ți subțiri
Obrjii tăi trandafirii roșind la trandafiri.

Tanrî, o, cât de dulce buzele ți le-a dulcit
Că aoa Selsebil din rai se umple de uimiri.

Din soare luna nouă își hrănește razele
Ci soarelui lumină de fața ta-i resfiri.

Nu-i greul chin al dragostei să îl înduri amar
Cât miera de dușman să-nduri mieroasei învrăjbiri.

Lui Nesimî de nu-i va smulge cerul al său șal
La alții n-o râvni atlasuri, șaluri sau ceakșiri

NEDJATI (? - 1508)

*

Spre ceruri flăcări daruri ale tale suie, sui
Și tot atunci se-aprinde-n slăvi inima soarelui.

Cine-ți atinge părul se desprinde de pământ
Și se-nvârtește, se-nvârtește jertfa ta hai-hui.

Când sari la joc și când cu valuri pletele
Încolăcescu-ți boiul tău de soare, văd ce nu-i?

Din loc în loc oglinzile-atârinate își întorc
Fețele spre oricine, tot sperându-te oricui.

Ehei, Negjati, de-ar cânta taraful divanit
Gazelurile astea, i-ar sta bine, o să-mi spui.

NEVI (1533 – 1599)

*

Nu-i bine să iei cupa omului de jos,
Djighitului vânatul celui slab nu-i stă frumos.

Mări în căldurile iubirii trec înspumegate,
Staornicia și răbdarea munții-i sorb de jos.

Să nu fii trist, paharul morții timpu-l dă la toți
Și Djem din gura lumii bând otravă căzu jos.

Ca munții însuși trupul lui Ferhat i-a stat în cale,
Dar el muntele Bisutun cu greu l-ar fi dat jos.

Nev'i a spus un vers pe limba celor puri la suflet,
Când despre dragoste-implinită, când despre reproș.

NEFI (1582 – 1636)

*

Să vină primăvara, prin grădină să te văd
Și visul dragostelor împlinindu-se să-l văd.

Tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ,
Ceairul mândru cum n-a fost vreodată să îl văd.

Să se aprindă-n focul vinului obrazul fetelor,

Ca para focului obrazul dragei mele să îl văd.

Și când la pieptul dragei, când la paharul plin
Uitându-mă să pot nebun pe mine să mă văd.

Ehei, Nefi, nu mai apuci tu acea zi,
Cu moartea mea eu cerul pe pământ de-ar fi să-l văd.

BAKI (1526 – 1600)

*

Caznă iubirea, foc, necazuri, inimă de chin,
În lung e harfă,-n lat o mare-i, sângele e vin.

Trupul – pe drumul greu, ochiul – în ape ațintit,
Sufletu-n fum de depărtări, și amintirea în senin.

Îmi va fi dat să-ți înconjor ca un chimir mijlocul?
Iubito, un hanger ne-o despărți-n destin.

Lasă-l să se târască lângă tine ca o umbră,
Și padișahul meu și robul tău pierduți se țin.

*

Vindecă-mi sufletul cu buze roșii, ajutor!
Prietenii, am murit, săriți, murit-am, ajutor!

Pierdut e giuvaerul cupei, m-a cuprins tristețea,
Hei, tu, cuparnic, unde-i ști să-l cauți, ajutor!

În rănilor din piept mai lasă vârfuri de săgeți,
Mai lasă-le dacă Allah ți-e drag, dă-mi ajutor.

Pe țărna pragului tău noaptea fața-mi voi târâ-o,
Feriți-vă străinilor să cereți ajutor.

Hai, biet Baki, nu ți-a rămas putere nici să gemi,
De unde-ți va veni, de unde, cine-n ajutor?

AHI (? - 1517)

*

Semenă primăverii frumusețea dragii
Le-a scos din minți și fluviile fac ravagii.

Mătăsurile date-n aur o s-o înveșmânte
Dar ce-oi fi eu gelos pe aur care drag i-i?

M-aș pustii din casa asta-a despărțirii
Însă aș sângera cu lacrimi peisagii.

Ahi, nu crede cum că lacrimile cântă,
Inima trece precum apa în adagii.

NEDJATI (? - 1508)

E primăvara anotimpul verdelui visat
Bea vin atunci la toartă cu un împărat.

De vrei culege-n clipă mii de clipe, vă plecați
În ierbile, în verzile, selviile odat'.

Cât mai sunteți pe lume în risipă risipiți
Argint și aur chiparosului în lung și-n lat.

De-un an paharul stă în umbră ca un trandafir
Nedjati, vino la soroc și-arată-l luminat.

FUZULI (? - 1556)

Rubaiate

*

De voi bea când ceasul o să-mi bată,
Beat mort voi fi până la judecată,
Visând pân' la potop c-o facem lată
Și voi scăpa de chin și-alin deodată.

*

Să-ți verși amarul vinu-i de folos,
Să-ți uiți iubirea doru-i de folos,
Dar lipsă de la tine vin și dor,
Că-n lume nu-i nimica de folos.

*

Nebunul dornic s-a pierdut în scrum,
Valmik s-a înecat în plâns duium,
Ferhat muri cu bucurie-n vânt -
Toți sunt pământ, moșia mea de-acum.

SEYHULISLAM YAHYA (1552 – 1643)

*

Te-a fărâmat suspinul dragei de privighetori,
Boboc plătând, ești inima privighetorii-n flori?

Cântând privighetoarea vestea trandafirilor,
Asemeni primăvară n-am văzut de două ori.

Biubiul diliu! ai început să câți cum trebuie
Dar porolește-te, suflarea să nu mi-o omori.

Bahceaua-ți pună-n inimă lalele, Yahya,
Că sufletu-ți rănit îi e comoară-ntre comori.

*

La ușa ta sărmani neșemeni oamenilor sunt
Și crezi că nimeni n-o să-ți judece așa cuvânt?

Adevărata inimă plecând, rămân tristeții,
Însă belelele în du-te-vino n-au mormânt.

E dornic sufletul, dar vântul primăverii-i hoț,
Ieși în bahcea, natura e în sfânt veșmânt de cânt.

Lui Yaya și nimănu-i statornică să-i fii,
El toanele ce ai, eu toanele binecuvânt.

*

Întindeți-mi paharul limpede să spună-”i beat
Diliul, ia uitați-vă, nu s-a mai săturat”.

Toți oamenii din lume nu-mi pot umple un pahar,
Medjlisul cârciumăde-acu să fie botezat.

Să nu stea piatră peste piatră casa deznădejzii
Toată suflarea să o pomenească fără cat.

Cuvintele lui Yahya secret iubirii sunt,
Le-aud amicii, spun “nu spuneți la străini” vreodat' .

HAYALI (? - 1539)

*

E sufletul ce-l vezi muncind, e sufletul, e rob,
E sufletul cel vesel, vezi, e de tristețe zob.

Subțire chiparos ce crești pe lume nestingher,
Vezi, sufletul e liber și e chipului tău rob.

Crezând statorniciilor iubirii, sufletul
Acuma își dă sufletul pentru vecii, e zob.

Ey, Hayali, vezi, sufletul, asemeni lui Ferhat,
Învolburat e sufletul în munții cât un bob.

SABRI (? - 1645)

*

A mea e cârciuma, bahceaua fie doar a ta,
Al meu paharul, râzătorul trandafir al tău.

Privighetoarea zise guguștiucului “n-o mai lungi”,
Ramul de roză mie, ție tremurător selvi.

Ey, inimă! la ce te-ar amără belelele
A mea acea privire, al tău părul răvășit.

Otrava apelor de dragoste m-a fost trezit,
Strălucitorul vin să fie de acum al tău.

Ey, padișah tristeții, intrigile ani pot sta
În suflet lui Sabri, iar cupa spartă fie-a ta.

NAILI (? - 1666)

*

Chiar de te rogi, scrisoarea pe poștaș nu-l face scrum,
Și-apoi, tristețea va găsi pe draga ta oricum.

Ne-o fi uitat? Ori veștile de la iubita mea
În țara asta spre înstrăinat nu-și află drum?

Cu primăvara ce să fac, dacă iubita nu-i,
Nu-i floarea gurii, nu-s obraji de trandafiri acum.

Ah, Naili! Venind iubita, noaptea, pas de pas,
Cu luna plină, spulbera-va-al așteptării fum?

*

Și inima! Etern ți-e gândul la obraji de foc,
Dar uiți trandafiriul primăverilor boboc.

Și inima! De dor cum plângi, din lacrimile-ți
Se iscă fluvii că n-o poți cuprinde de mijloc.

Și inima! Zambilelor și pletelor ce ai

Nu-i sclavă, ci înmiresmatului lor joc.

Și inima! Trăiești în lumea tristei sfâșieri,
Ci uită tot, ca Naili, sorbind din poloboc.

FASIH (? - 1699)

*

Oh, vânt din zori, trecuși prin al cosiței ei văzduh?
Oh, vânt din zori, ai tu habar de rătăcitul duh?

Noi amândoi sintem biulbiulul rob, tânguiitorul,
O roză verde, pân' la noi, o frunză-și duce buh?

Oh, vânt de zori, noi praf suntem pe drumul dragostelor,
Oh, duh, din vina noastră, ți s-a dus amarnic buh?

În duhul lui Fasih tot bântuie un neastîmpăr,
Oh, vânt de zori, trecuși prin al cosiței ei văzduh?

*

Vântul în zori adie poate din cosița ei
De simt miresmele, știutele, miremele-i.

“Vine la Medjlis și iubita fără moarte”-ascultă,
îmi sare inima s-o-ntâmpine, frumoasă ce-i.

Cu câte chinuri de la tine, n-aș trăi departe-ți,
Tu, veșnic, tu, chin desfătător de zei.

Suspinaător biubiulul chinul și-l deșiră-n geamăt
Urechea-mi frige-o voce preaștiută cu temei.

Fasih, nicicând noi altora nu ne destăinuirăm,
Dar vin nucunoscuții, mii, și cunoscuții mei.

*

Azi-noapte pân' la ziuă am strigat hohotitor,
Azi-noapte i-am spus lumii toate taina tainelor.

Am sărutat buze de lal și-am sărutat paharul,
Azi-noapte petrecui cu draga mea amețitor.

Azi-noapte lungind firul de poveste de iubire
Iubita adormi,-n delir mi-a fost să o ador.

Azi-noapte ne prinserăm într-un joc de tandre grații
Și-n suflele ascuns-am noi pecetea buzelor.

Fasih, visai azi-noapte mahalaua dragei mele
Și colindam grădina raiului de-atâta dor.

NEȘATI (? - 1674)

*

Triști. În privighetoare limpede ascunși.
Supti. Într-o nesfârșită inimă ascunși.

Lipsiți. Nici glorie, nici nume. De s-ar ști...
Ce bine suntem într-o ghicitoare-ascunși.

Tot. Zorii alburii nu știu de soartă-n dor
Ascuns, de-ai dragelor zulufi suntem ascunși.

Ne arătăm în trandafirii înțelepți,
Într-un delir de vin veselitor ascunși.

Neșati,-așa de mult ne-am ridicat la viață,
Că-n luciu de oglindă nu suntem ascunși.

TILFI (? - 1695)

*

Vândut e frumuseții duhul tot,
Perla în mare-aș azvârli înnot.

Îmi smulse hățul calul de dorinți
Și mă lăsă în câmp hăt într-un cot.

La ea în mahala hai dor diliu
Străinii îmbătară-al lumii bot.

Tilfi, pe glia gurii scrie slavă,
Beyt de-a nu fi padișahul mort.

NABI (? - 1712)

*

Sleit e la petrecere paharul tău și-al meu,
Flux și reflux de vin între paharul tău și-al meu.

Trezește-te, de dă târcoale vântu-ntr-una
Și îmi va spune de-nflorești pentru dușmanul meu.

De când sultanului tristeții îi suntem în pază,
Al dragostei oștean vine-n câmpia sufletului meu.

Dar într-o zi nu se va întreba acea femeie:
"Ce caută Nani nebunu-n satul meu"?

NEDIM (? - 1730)

Gazel

Boiul frumoasei de-ai vedea, mlădiu selvi, îți jur,
Și buzele zăvoare ale tainelor din jur.

Sst, inimă, paharul să n-asculte buzele-i
ce spun, iavaș, și șoapte pentru tine o să le-o fur.

Poet ca mine să îndrug de boiul drag al ei
Că nu mi-ar place dragul boi atunci aș fi sperjur.

Ție ți-aș zice-o cu bârfeală, chiar o să-ți vorbesc
Îndată ce-o dormi dușmanul, ca un augur.

Hei, vânt de vânt, despletitor al pletelor,
Îți face semn să vii bucla plecată în azur.

Hei, lună, tu, răsari pe dinaintea lui în pisc
Ascultă-mi-le, rugile eterne, te cunjur.

Subțire mijlocelul ei, zici că n-ar fi deloc,
Așa de strânsă gura ei, o fi misterul pur.

Din ce pahar bețiv mai bei, în ce extaz te scalzi,
Doar duhul ți l-ai dat, pățiși bucluc, nu mai îndur.

Nedim, nu-i în orașul ăsta boiul ce visezi,
Se spulberă vedenia frumoasei dimprejur.

*

Vezi, imprimăvărarea lumii-i o beție,
Bahceaua de lalele-i cupă chioralie.

Hei, tu, cu boiul chiparos, există clipă
Când pieptul în ohtat să nu se mai sfâșie?

Pe veci dorită, draga nu-și ia valea-n lume,
Ferice-i spun aceluia ce și-a găsit soție.

Cu acest nou gazel cadorisesc Iranul
De la Stambul direct la Ispahan solie.

Nedim, Nedim, fii vesel cât ți-ar fi dușmanul,
Arată nalta aurului curăție.

*

Gol duh, Gonul! Cum bate vânt în zori ești mai amar,
Rob la fereastra dragei mele stai afar'.

Duf gol, socot a fi amar de tot dacă-ai jurat
În vremea trandafirilor să nu mai bei nectar.

O flacăra încinge lacrimile tale, ce-i?
Poate că te-ai ascuns în pieptul meu să arzi pe jar.

Ey, gol Gonul, paharul lui Nedim i l-ai întins,
Pomană fă-ți și lasă-i, las' al dragostei pahar.

NAHIFI (? - 1738))

*

Oh, dragostea mea, ce să beau când tu nu ești aci,
Petrecerea iubirii ce petrecere-o mai fi?

Diliu iubindu-te la ce aș mai înnebuni?
Să-ți fiu ofrandă? Ce păcătuii când te iubii?

Ey, sora ielelor, la ce-ți ascunzi privirile?
Ce țintă și de dai atâtea suferinți, Peri?

În iarbă dragostea s-o cânte oare un biulbiul?
Să fie oare cel cu vocea dulce Nahifi?

*

Ey, tu, obraz de lună, inim ochii-ți zări,
Cu ce-am păcătuit atâta jertfă spre a-ți fi?

Hainele alandala și privirile în gol
Nu sunt acestea semnele iubirii mele vii?

Vin' să mă-mpărtășesc și eu din dărnicia ta,
Să-mi ardă fericirea-ntunecată-n gelozii.

Ey, inimă de piatră, focul mistuind stânci tari
Nu te înduioșează și pe tine de nu vii?

Mărite șah, ți-e-n suferință robul Nahifi,
Vino cu dezlegările și nu-l mai chinui.

*

Ce trist e să te guduri nenorocului sătul
Dac bobocul florii e prieten cu-un biulbiul.

Promiți vederea, nu ne amâna a doua zi,
Ce trist să moară și frumoasa, chinul tău tot du-l.

În mine sunt tristeți pentru o lume de tristeți,
Ce trist să nu vezi dorul dragostei neîndestul?

Vai, vânt de zori, unde sunt vestea și selam-ul ei?
Ce trist să fie aer cazna, glasul de biulbiul.

O, Nahifi, demult uitării sclavul ți l-ai dat,
Ci-i veșnică, obraz de lună, ca și gândul, du-l.

REGHIP PAȘA (1608 – 1762)

*

Intrând în crâșmă spui ce-ți e pe gust
De suflet desfățat, de suflet frust.

Cuvântul Tanro place gurii sparte?
Raiu-l gândesc la mesele cu must.

Nu e religie și nici călău.
Văzând tărâm diliu te simți robust.

De răs e vorba cerului și-a minții,
Către bolnav doctorul minte just.

Cu un cuvânt închisă e tristețea
Raghip, nu-i cale soarta s-o pregust.

*

Că-i teafără se laudă iubirii inima,
Dar leacul bunătății ce nu poate vindeca?

E sufletul cuprins în răni, strigat de deznădejdi
Dar perpeleala dragostei la ce o fi așa?

Până când cu o despărțire nu te-ai otrăvit
Să guști din regăsirea desfătărilor, mai va...

Raghip, îți pare mai întâi că o iubim
Dar nu aflăm ce e dorința nicicândva.

*

Strigătul crâșmei e în cer și pe pământ
Intri întors și te întorci săltând.

*

Întrebându-l unde e nedreptatea, iataganul se arată pe sine.

SEYH GALIP (1757 – 1799)

*

Să fiu eu sufletul, de tot mi-ai da tu să dispar,
Să fiu oglinda ta, de tot mi-ai da delir în dar.

De tot din ochii tăi mă-nsângeră săgețile
Și dacă rana ai privi-o ai vedea-o clar.

Paharnice, a ta e dărnicia sau a mea,
E musafirul fluxului al mărilor hotar.

Călăule, ea e o rază semănând cu luna,
E prea frumoasă, n-ai ce să o rogi acuma iar.

Galip, cuvintele sunt mai frumoase ca daula
Dar încă nu au preț și tu te chinui în zadar

*

Sufletul seamăn sticlei ce-i cu apă de zemzem
Se frânge iar și nu pe un drum de piatră căzu ghem.

Când s-a dat giulgiul la medjlisul inimoșilor
Un suflet ferfeniță partea noastră-a fost s-avem.

Bolnav de tristul își întinde mâna spre ulcior
Dar până la iubita-i cupă și-o târăște demn.

Ajunsă-n primăvară înverzi privighetoarea
Și din senin în inimă se abătu blestem.

Privirea ta de gazelă s-a prelins din dor în dor
Ci nu așa visasem iar pe drumuri c-o să gem.

Galip rămas-a în extaz pe calea Domnului
Unii renumele îi căutau alții un semn.

*

Atât de dogoritor soarele vieții nu
Âncepe nici în bolta cerului până acu.

Tu ești esența lumilor, nu te disprețui,
Buricul existențelor ești, omule, aci.

DADALOGLU (1785 – 1865)

Koşma

De când venii pe lumea eteree
Îmi place un cal alb și o femeie,
De pe la cincisprezece ani
Îmi place un cal alb și o femeie.

Mijlocul roibului, gât lung ori scurt,
O față uscățivă, ochi de poamă,
O față albă, lactescentă coamă,
Îmi place un cal alb și o femeie.

La coșie, întâiul când pe malul
De mare zice îndrăcit cavatul,
Ani cincisprezece fata, patru calul,
Îmi place un cal alb și o femeie.

Koşma

Vino să-ți spun un cântecel, frumoaso,
Gura de zahăr, buzele de miere,
Mică de ani, de stat chiar potrivită,
Te-nmlădii ca vlăstarul în putere.

Cu un creion sprâncenele-ți îmbin,
Mi-ai zis să am de numele tău știre
Și tatăl tău te-o vinde pe puțin
Privind averea – un miar de lire.

La chefuri Dadaloglu, vesel, hai,
Vino, învie-mi rana mai dihai,
Alb trebuie frumoasei un serai
Și zece ani cu drag să între rob.

HALIM GERAR (? - 1823)

Am un pocal cu buzele iubitei și'm
Am altă lume-n al beției țintirim.

Graiul privirii veselei femei de lume

M-a dezgrăit și-s tare trist, Allah sublim.

De aș striga precum biubiulul ce ar fi?
Obraz de gul și păru-i – iasomii s-anim?

Zău, de distracțiile ce i le-am ales,
Nu pot să spun o iotă, am jurat, Halim.

NEMIK KEMAL (1840 – 1888)

Odă patriei

Văzând schimbatul secol, depărtarea de dreptate,
Ferirăm bucuroși și cu onoare ușa de guvern.

Cine se crede om nu prididește-n jertfe pentru om,
Acel ce-i darnic îi ajută pe frustrați cu traiul tern.

Dacă poporul e neștitutor să nu-l crezi fără preț,
Și prin noroaie strălucirile de giuvaer se cern.

Acid plămăditor al trupului tău stă-n acest pământ,
Ferice trupu-n luptă pentru țară de-l faci lut etern,

În lume inșii josnici pricini caznei și trudirii-s
Și câini sunt cei ce-n dreapta vânătorului neom s-aștern.

Față senină, libertate, ah, ce greu te mai arăți,
Scăpat-am de robie, te-am îndrăgit și mă constern.

Ey, tu, rănitul în turbare, leu, trezeștet-te din somn,
Pe câmpurile tale verzi rămas-au câinii din infern.

ABDULHAK HAMIT (1852 – 1937)

Makbar

Eyvah! Plecară doruri, drumuri,
E plină inim de scrumuri,
A fost aici și a plecat pe veci
De-aici de tot la semnul soartei reci.
Eu am plecat, ea șchiopăta un pas
Și într-un colț pierdută a rămas,
Pe veci acolo a rămas, eyvah!
Mormânt acolo-n Beyrut a rămas!

Unde s-o aflu pe aceea
Ce nimeni nu-mi răspunde ce-i ea?
Arată-mi unde-i, tu arată-mi, Rab,
Cine m-a aruncat în chinuri, Rab?

Îmi spun să uit altoiul elixir
De a plecat lăsându-mă-n delir.
Dar gândul cum o să-nțeleagă
Năpasta, ochiul cum s-o vadă?

Fatima, ieși din groapă, ține,
Mai fii odată lângă mine,
De ce taci, zi și tu ceva,
O vorbă, un cuvânt, uite așa...
Asmute trandafiri pe mare
Dând pietrei limbii dezlegare.
Galeș privindu-mă din stele
Nu părăsi zilele mele.

TEVFIK FIKRET (1867 – 1915)

Pescarii

- Copii, vom flămânzi și azi, glăsuia tatăl,
Suntem flămânzi și azi, dar mâine – cu nădejde,
Apele s-or liniști... Norocul, n-ai ce-i face, bată-l...

- Nu, eu pe cât de-nvolburate ape, tot mă duc,
Vorbi feciorul, stai cu mama tu,
Sărmana, tare e bolnavă de un timp.

-Te du,

Și zbate-te, copile, în nevoi,
De-acum părinții tăi sunt vlăguiți.
Băiatul cu dojană îl privi: - Dar noi,
Dar eu, cum voi trăi dacă muriți?

O oaste în delir, afară marea horcăie.

Glasul femeii stins s-a auzit:

- Se duce singur fiul meu la pescuit?

- El a voit, "tu stai", îmi zise.

- Dacă

Nu mai trăiesc până o să se-ntoarcă? Vorbi,
Apoi pe gânduri a căzut. Pescarul și băiatul
Priveau la buzele ce tremurau prevestitor,
Priveau în liniște și unul și-altul.

Furtuna se înfură afară,

Cutremura bezmetic tot pământul

Furtuna delirantă.

- Copilul mâine își va ține legământul...

În zorii zilei singur într-un vechi caic
Cu sfori doar noduri, putrede, firave,
Înainta. Nebune valuri în epave
Preschimbă coaste negre de nimic

Ale caicului... Ah, foame, ah, nădejde!

La mal pe stâncă o nălucă albă
Cu mâna face semn spre apa în delir
Zicând: "În valuri ți-e norocul, ia-l".
Saltă, sărman caic, fărăme, saltă,
"În valuri ți-este soarta". Ochii sunt la mal.

Saltă, dar piept va ține hulei fără suflet
Caicul vechi, caicul șubred?

Marea la orizont, femeia-n casă, muribundă...
Trei nopți de veghe într-un colț se-nfundă.
Nenorocirea o blestemă bietul tată.
Caicul năruit îl plânge,
Un loc cu pumnii, depărtat, arată
Și râde cu obrazul plin de sânge.

Ospățul pradei

Poftiți la masă, e sevită, vă așteaptă, domnilor,
În fața voastră tremură viața oricărui muritor,
Poporul e în chinuri și e sfârșit acest popor,
Dar nu băgați în seamă, înghițiți, înfulecați de zor.

Luați, mâncați, a voastră e poftita masă, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Fetele voaste, domnilor, v-arată-a fi tare flămânzi.
Mâncați acum căci nu se știe ce va rămâne după prânz,
Cu laudă vă așezați, pe masă hălcile s-au strâns,
Răsplată luptei sfinte, chilipiruri rare cu dobânzi

Luați, mâncați, acest ospăț e, domnilor, al vostru,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Fă socoteala, tot ce cu distinșii domni nerupți din rai,
Blazon, obârșie, onoare, munți, conacuri și serai,
Toate-s a voastre, domnilor, conac, serai, mireasă și alai,
Toate-s a voastre, prăzi ușoare, gata, ce mai trai...

Luați, mâncați, acest ospăț e, domnilor al vostru,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Ceva mai greu siesta de-o să meargă astăzi nu-i nimic,
Orgoliosul ochi văzându-vă s-ar răzbuna un pic,
Bunăvoință și lumină dați ospățului, vă zic,
Cap, creier, inimă, ciozvârte sângerarte vă dумic.

Luați, mâncați, e jertfă pentru voi ospățul, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Se lasă mulsă biata țară, își dă tot ce-are – cheag,
Își dă și trup, își dă și viață și speranță și vis drag,
Din suflet, liniște, din inimă, al dorurilor prag,
Voi haț și înghițiți nestând la gânduri că-i spurcat.

Luați, mâncați, a voastră e poftita masă, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Și-o să se termine cândva și ăst îmbelșugat harnam
Ce mâine o să vă zgâiți la vatra stinsă din elan,
E sănătos stomacul azi și ciorbele-s firbinți avan,
Deci ghiftuiți-vă, din străchini peste străchini grasul clan.

Luați, mâncați, ospățul jalnic e al vostru, domnilor,
Vă ghiftuiți, vă săturați, vă îndopați până crăpați!

ZIYA BOKALP (1870 – 1928)

Căprioara pestriță

Când eram copil iubit
M-am jucat și-am flămânzit.

Am găsit pe jos o prună,
Căprioara mi-o adună.

Fugind eu fără de grai
Pe cal alb încălecai.

Șoimul rătăcit în praf
Trecuse muntele Kaf.
M-a aruncat într-un ghiol
Și-am ieșit în câmpul gol.

I-am dat de urmă în goană,
I-am prins genunchii-n hârjoană.

Căprioara de-a văzut
S-a bucurat foarte mult.

Mi-a dat un măr și mi-a spus:
“Ce tot stai pe gânduri dus?”

Mergi pe munți, pleacă din câmp
Spre palat de aur scump,

Acolo te-așteaptă-n dor
Frumoasa frumoaselor.

Chinul de acum o mie
De ani spulberat să fie”.

Mâncai mărul și văzui
Atunci lumea care nu-i.

Noaptea s-au făcut zile.
Pitici albi cu bărbi fragile.

Zmeii horcăiau cumplit
Ielele jucau djirit.

Pășeau capete tăiate
Târând pletele pe spate.

Am văzut îngeri pereche
Cu o floare la ureche.

Întindeau mâini nepătrunse
Plângeu plângerile-ascunse.

Sabia mi-am scos din teacă,
Am scăpat ielele, iacă.

Ielele ce îmi scăpară
Pas cu pas departe-s iară.

Aripile și-au deschis,
Cu selam fugiră-n vis.

Am mers ce am mers și-am dat
De palatul căutat.

O ușă era deschisă,
Altă ușă era-nchisă.

Ușa-nchisă am deschis-o,
Cea deschisă am închis-o.

Carne - calului în față,
Iarbă – câinelui, cu greață.

Am dat iarba calului,
Am dat carnea câinelui.

După uși diamantine
Dormea smeul somnul bine.

“Îl văzui, capu-i tăiai,
Unde e, Yfrit, strigai,

Frumoasa frumoaselor?”
“Mână-n mână”-aud cu dor.

Mă-ntorsei, zării o fată
În chirchiză îmbrăcată.

Stătea-n loc și se uita
Fulgerând inima mea.

“Cunoscuși, bey turc, de viță,
Căprioara cea pestriță?”

Nimeni de la zmeul nu
M-ar fi liberat – doar tu.

Stânci și munți ai frânt de-acu
Și m-ai liberat doar tu”.

MEHMET EMIN (1869 – 1944)

Mergând la luptă

Sunt turc. Credință, neam îmi sunt trezie.
Mormântul meu și eu sunt pară vie,
Sunt om doar în a patriei sclavie,
Puiul de turc nu stă acasă, plec.

Cartea lui Mohamed îmi e stăpână,
Stindardul lui Osman nu-l dau din mână,
Dușmanul țării lat o să rămână,
Casa lui Tanro să n-o radă, plec.

Sunt vetre strămoșești acestea toate,
Casa aici și satul printre sate,
Glii, brațe de divinitate.
Copii nu strică țara părintească, plec.

Mi-e martor Tanro c-o să-mi țin cuvântul,
Iubirea de popor mi-e jurământul,
Nu-mi port nimic în ochi decât pământul,
Nu las eu patria iubitei, plec.

Cămașa-mi șterge lacrimile-amare,
Ascut cuțit pe negrele amnare,
Cer patriei sublimă înălțare.
Nimeni în lume nu rămâne, plec.

DJENEP SAHABETTIN (1870 – 1934)

Inscripție pe piatra funerară

Citind am terminat cu sfaturile celor vii,
Pe veci să-mi doarmă numele-n țărânilor pustii.

Culcușul meu de piatră coperit cu iasomii
E pernă de mătasă pentru capul de dilii.

Pe suflet înveliș de amintiri prietenești
Când rana zilelor nu ustură, căci nu mai ești.

Cu zilele nu pier speranțe în tărâmul brun,
Stelele negre ale orizontului n-apun.

Învăluită-i neaua sub păcatele de-o zi,
Mereu pe capu-mi trandafiri, iertând, vor înflori.

MEHMET AKIF (1873 – 1936)

Starea țărănimii

Sleit, nici sănătate, nici nimic n-are țăranul,
O zdreanță lângă altă zdreanță e pe el minteanul.
Doar os și piele, că nu a murit e o minune,
A zecea parte a puterii lui unde apune?
Acoperiș lăsat, vatră în gaj, grădină decedată,
O datorie și caiete de dobânzi la plată...

Că e neprimitor seminței aruncate certu-l,
Dar nu știi pentru ce pământul parcă-ar fi deșertul.

Precis tubează când ia unu-n loc de patru bietul
Și treierișu-l vântură la nesfârșit pe-ncetul.
Nu dă pe la ogor pân' la apus și nici pe-acasă -
În cafenea la iskambil și domino se lasă.
Credința mică, fără de folos nu-i e întreagă,
Pe evemiri, nici pe nevahi nu poate să-i aleagă.
Doar de bairamuri cu nămaz dacă se mai rășfață,
Îi dușmănește secadeaua nespălata față.

.....

Pe când zurnalele cântau și cerul da să geamă,
Ce nunți pe vremuri, ce-ntâlniri, ce panoramă...

HUSEVIN SIRET

Notații la Bosfor

Bătrân adus și gârbov caiacgiu,
Poet trecut, povară tristă, dușii,
Povară grea, a doua oară viu,
Se sperie de noi și pescărușii.

Și am ajuns într-o vâlcea umbrită,

Pe pieptul serii snopi de liliac,
O fată tânără cu coșul de răchită
S-a cufundat într-un mormânt sărac.

În locuri tainice încețoșate
Țesură chiparoșii verde șal.
Copil cu mintean roșu într-o parte-a
Vâlceleii are o tristețe-n val.

De ani de zile întâmplări istov
Nu-și află, mă așteaptă și acum,
Trecu o văduvă cu yemen mov,
Trecu trecutul presărându-mi scrum.

Era în umbră boiul înserării,
Se-aprinse-n urmă candela cu dor,
Ici gânduri se cătară acătării
Cântând poetul tandru la Bosfor.

Din chiparoși peste trecutu-n moarte
Îndoliată vrajă se desparte.

YAHYA KEMAL (1884 – 1958)

Noaptea

Atunci când candela plutea înot,
În ape luna am târât de tot.

În drum strălucitor de-argint
Am apucat s-ajungem dintr-un sprint.

Închipuite piscuri, pomi de gând,
În val se odihnesc munții afund.

Sfârșit de anotimp – trecutului
O muzică a nevăzutului.

S-a dus și s-a pierdut în depărtări
Visul fără să ardă-n lumânări.

OMAR BEDRETTIN USAKALİ (1904 – 1946)

Dor de mare

Din ochi un bob de apă-mi pică-n chip de mare,
Mă-nvăpăiez de parcă am rămas în stepe,
Tot marinarul doru-n mine și-l năzare
Și cred că marea-n cerul de deasupra-ncepe.

Ey, marea mea, cum ți-aș putea trăi departe,
Se-aprind se sting la mine-n ochi lumini de far,
În porturi dorm corăbii legănând catarte
Legate cu odgoanele de aur marinar.

Nu pot să sufăr vântul ce se scaldă-n apa ta,
Albastru valurile-ți fumegă și verde,
Nu mă înveselește luna de m-ar lumina,
Nici soarele ând în adânca nu ți s-ar pierde.

Ca fluviile curgătoare într-o bună zi
De-ar fi să curg din munți și din păduri, să mă aduni!
De-ar fi să te privesc, o, mare, într-o bună zi
Din mijlocul livezilor de meri și de aluni.

BEHDJET KEMAL DJAGLAR (1908 - 1969)

Voiesc

Voiesc o floare ce s-ar trece fără-a o privi,
Voiesc o aripă să mă înalțe în țării,
Voiesc un soare ce la noapte îmi va face zi...

Voiesc o marmură s-o dăltui cum îmi va plăcea
Voiesc și o cadână să-mi dezmoartă inima
Voiesc și doi genunchi pe care capul mi-aș lăsa...

Voiesc un lanț să-mi lege furia întâi și-ntâi,
Voiesc un foc, în flăcări simțurile să-mi mângâi,
Voiesc o mamă trist plângându-mă la căpătâi.

De unul singur de-o să iei cetatea cu asalt
Pe treapta ultimă, lovit, să cazi dintru înalt,
Apleacă-se pe ochii-n lacrimi buzele de smalt.

Voiesc o muză și în libertate s-o înșfac
Voiesc doi ochi să vadă casa visului pe plac
Voiesc o dragoste pe viață peste veac.

Voiesc altar să îngenunchi nainte-i rostogol,
Voiesc o margine de drum cu pomi să-i dau ocol,
Voiesc sămânță să-mi însămânțez ogorul gol.

Pietre să pun la temeliile zidirii noi,
Iubirea pună lacrimi grele-n ochii de nevoi,
Voi o credință, soartei să îi pună capăt, voi.

ZIYA OSMAN SABA (1910 – 1957)

Tabloul fermecat

M-am adâncit în câmpuri verzi din tine, o, tablou,
Umbra copacilor, margini de drum, apa ce-o curgi,
Nu știu unde-s aceste câmpuri verzi, acești munți murgi,
Ce an, ce lume, prin ce vreme, ce ecou?

În cer albastru norii vii desfac aripi
De sus selam-uri lumilor surori,
Zic și eu, poate viața-i fără griji în nori
Și în bayramuri oamenii îți înfiripi.

Sărman și fermecat tablou, în rama ta eu nu-s,
Mă uit la tine ca la zilele ce n-ai adus,
Femeia mea e tânără și fără de apus,
Copilul, lângă tine, mai presus.

O odaie și un mers de ceas

E o odaie, înăuntru e un mers de ceas,
Ghearele vieții după noi curgând la pas,
O mână înapoi în vreme mă trimite,
Trecute zile, fără zgomot, fericite...

Descopăr locul celor ce-am pierdut,
Suportul, o oglindă, colțul așternut,
Covor de rugăciuni, mățanii, haină de namaz,
Nimic schimbat, parc-ar fi azi.

Geamul mă bucură din nou, afară
E liniște în noaptea mea de vară
Grădina e udată, florile-s aci,
Ușa se va deschide, tata va veni.

CAHIT SITKI TARANJI

La 35 de ani

Am treizeci și cinci! O jumătate!
Ca Dante, sunt în miezul vieții mele.
Comoara tinereții se abate,
La cine să te rogi în temenele,
Cu lacrimile-n seamă neluate?

La tâmpile, ah, ninsorile ostile!
Aceste cute fața mea să fie?
Și cearcănele astea sub pupile?
De când, de unde-atâta dușmănie,
Oglinzi, prietenoase multe zile?

Parcă nu-s eu în poze dinainte -
Cu timpul, omul, vai, cum se preface -

Cine e cel cu zâmbetul cuminte?
Ah, clipe unde-s, doruri fără pace,
C-am fost ferit de griji, cine mă minte?

Închipuind iubirea din nimica
Și amintirea ei părând străină,
Drumuri, amici se despărțiră și ca
Mai adineauri începură-m viața-n tină -
Singurătăți cresc mari cât ziulica.

Cerul avea culoare și mai sfântă,
Azi altfel știu că-i piatra seacă,
Îneacă apa, focul înfierbântă,
La vârsta asta înțeleg abia că
În zori mereu alt chin te înspăimântă.

E toamnă limpede trecură anii.
Sunt galbene gutui, rodii aprinse,
Dar ce se tot învârt pe sus hultanii
Ca la îngropăciuni? Cine se stinse?
Grădina cui mai scutură pierzani?

La căpătâi stă moartea, muritorii
Adorm și nu s-or mai trezi vreodată,
Nu știe nimeni locul, felul, zorii
Când o îngenunchere-i viața toată
Și-o lespede ți-e tron din basm cu glorii.

KEMAL OZER (n. 1935)

Vamă

Nu noi ne-m iubit parcă pleoapele ni s-ar
Cel ce se duce lasă cu luminile dintâi
Un nume între noi șezând ca umbra ce-o mângâi
Să șteargă moartea dragostei lumina e-n zadar

Pe noi gloanțele trase ne omoară par
pădurea clopotele și le crește înspre noi
Și suntem parcă unul lângă altul amândoi
În trupul nostru doborât a doua oară iar

Ajuns-am față-n față cu singurătatea grea
Plecându-ne cu noi se pleacă lumea în bucăți
Să lași un loc plecând într-un alt loc nu s-ar putea

Cât am întârzia pe-atât devreme s-a făcut
Cât am întârzia un lucru să îl semănăm
Rămâne jumătate soarele la un sărut

ATTILA ILHAN (n. 1925)

Rubayate în lanț

comutator curent întrerupt stinse becuri
intrăm în întuneric nemaivăzut
un cutremur bântuie urechea interioară
candelabrul de cristal se sparge sarea n-o mai strecuri
nu se adulmecă
moartea-i de-ai priceput.

*

vechea begonie lăcrimează soarele e-ntr-o rână
feții în pântece se iau cu singurătatea de mână
huruie zăpezile în iunie o avalanșă din ciripitul de păsări
și se pare că începui cântecul brusc terminându-se
ți se pare că am terminat cântecul începutul îngână.

*

sosește cu fluierat glasul stelelor noaptea ascultă
în vânturi șuieră saulele velelor spaima ascultă-le
în vânturi șuieră saulele velelor spaima ascultă-le și ia seama
chiar dacă fiecare rămâne rece
chiar dacă nici prin minte nu-ți trece
ascultând vei prinde dospirea foșnetului de vierme
mama pornirii ascultă-ți îngemănarea mama

*

încearcă sângerii ciorchini de struguri
din cerdacuri putrede de belșug
toți coclaurii nopții
vei cotrobăi nprețuind din depărtări duhul navelor.

*

se adeverește pescarul în toi prelung de valuri
cum s-ar desena o interjecție în stepa fără hotare
aducere aminte gândeste
ce oameni de nimic

*

marea lințoliu-și află mai întâi și se îndoliază
în urmă vezi fanare străzi mai ofilite
frunza pică poculul dârdâie picuri de ploaie pe geamuri
te păcălești nu zilele se duc
ia stai nu zilele se duc ci viața ta

*

răcoroase adâncuri de stele prelinse din clepsidre
spăimos mirosul de vanilie adus de păsări migratoare
vremea trece dar mai mult ne doboară probabil
în spame anotimpurile desenându-se

*

vine toamnă din adânc din străfundul cu seisme
se despoaie de cețuri corăbiile cu povară din septembrie
ah de-ai prinde păsările ultime
ochi jelitor
singuratic puls în fanarul mării

*

să-ți poți urma solitar și în taină ultimul drum
sue-n corăbii cu pânze mii la orizont înspumat de ocean
dreptății altora stăpân oricum visându-te
tot vei muri cu fața spre păcatul tău

THE POETS VĂCĂREȘTI

IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU

*

My Văcărești sons!
I let you inheritance:
Growth of Romanian tongue
And love for motherland.

ALECU VĂCĂRESCU

*

Eyes! Enough with your
weeping any more!
Time is to cease
Rivers of tears.

Tongue! You mute
Till this minute,
Untie to say
Fire obey.

Chest! You learn

Only to burn,
Now knowing road
Beat hours all.

Hands! Don't wooden,
Touch and soften
stretch of lovely
Wonder body.

Legs! Do amble,
Jump, don't tremble!
Bring me to exalt
Divine sweetheart.

And you lips! Don't toll
Anymore my soul,
By kissing and kissing
Make it smiling offering.

NICOLAE VĂCĂRESCU

*

Living with no loving,
I wonder what living!
Loving with no feeling,
I wonder what loving!
Feeling with no longing,
I wonder what feeling!
Longing with no offering,
I wonder what longing!

IANCU VĂCĂRESCU

Prayer

Master of light!
I see indeed
Your saint will!
You wished rich the man!
Free gave him mind!
To those deaf to your order
You gave the meanness.
I will abate from their
Madness way.
Unto wisdom I'll
Give glory to you!
As much I love me
So I love the people.
Your treasurer's the time.

I'll don't loose it mine,
I don't lose it others!
With right and wise ones
I will get lovingly,
Poor to be not found
And nobody slave!
You, god, guard me
From any tyranny!
Give me life unto thought,
And in it the immortality.

ZBURĂTORUL / THE FLIER

ION HELIADE RĂDULESCU

Zburătorul / The Flier

At Mrs. A.M.

“See, mother, how it hurts me! And beating is my chest,
So many little veins on my bosom how appear;
A fire in me kindles, shudders take me abreast,
My lips are burning, mother, my cheeks are turning pale!

Ah! heart, my heart is throbbing!... and flying far away!
It asks me... I don't know what! And what could I be giving:
Now hot, now cold, look needles and pins go through my veins,
In arms I have nothing and yet as I have something;

For look, you see me, mother? like that is crossing all,
I don't learn anything when like I embrace alone
And greedily I quiver, and my eyes are in flames,
From them tears start and weeping am I my little mom.

You put your hand, good mother, on my forehead, what sweat!
My cheeks... one is of purple another likewise ice!
A knot by there takes me now, the rib pains hardly here;
Entirely my body by doze is tyrannized.

Indeed what this thing can be? Inquire with grandmother:
She'd know some cure...it may be a flying zburător.
Or let's meet old Comana or rib Sorica either,
Or go to old priest, even to sorcerer be gone.

And one to pray for myself, perhaps will me untie;
With beans old women many can do and then undo;
And sorcerer with power can curdle even waters;
Run, mother, run to them all to reach my remedy.

As soon as day is breaking and I take out weaned heifer
On little path to urge it at grass in grove nearby,

You see, how long small day is, and day now of the summer,
An unsaid longing takes me, and I weep, mom, and cry.

Brândușa grazes grass at the shadow near me,
to rivulet it waters, in wander on the banks;
No idea where's going, that I wake when it's back,
And feel that bush is moving, and grove around is cracking.

Then my heart beats throbbing and I jump out of dream,
And as if I am waiting... for whom? And he'd arrive,
This kind entire life is for me only long waiting,
Nobody is arriving!... Insufferable torment!

In heat, the scorching heat, when little wind breaths gently,
When poplar answers trembling its leaf so very slowly
And in all grove a whisper is heard to resurrect it,
I as if hear my written on hight with wind in flight;
And when my kerchief moves on, also my plait is raising,
I frighten but I like it – through my all veins a thrill
Lightens for me and tells me: “You do awake, Florica,
It's me, I come to caress...” But it's a gentle wind!

Indeed what this thing can be? Inquire with grandmother:
She'd know some cure...it may be a flying zburător.
Or let's meet old Comana or rib Sorica either,
Or go to old priest, even to sorcerer be gone.”

Thus was Florica weeping and, poor, said her longing
On porch near her mother, and her affliction drowning;
The heifer in front yard was mooing, in search of pen,
And mother stayed on thinkings, and daughter sobbed and sighed.

It was about twilight and sun had set by then
Of fountains sweeps by crying as if were calling-calling
Entire herd of village, which hardly had arrive,
And mooing cattle thirsty to trough straightly was moving.

But others watered straightened by now toward front yard,
In moans of mother dear were calling their calves;

The evening's air vibrated by murmur of the bulls;
Together jumping sprightly calves to the udder ran.

This noise by now is quiet, and fountain of the milk
Begins to spread and heard be like whisper in murmuring,
When udder is abandoned under the virgin's hand
And heifer babe all trembles without end around.

By turns the stars start shining and shining one by one
And fires in all the village begin to be in sight;
This evening late but also the moon is rising now,
And, as ill omen, sometimes again a star is falling.

But field and weaving loom are fatiguing the lowlander
And after a short dinner also the sleep arrived.
Now there and everywhere is silence sovereignty
And only barking ones are still heard incessantly.

High is the night and higher; from middle of the heavens
Descending black attire seeded of lighting stars,
Untied it dresses all world, which braced by sleepiness
Dreams many what in real awakened didn't dream.

Silence is all allover and total motionlessness:
Enchanting song or magic over the world descended;
Neither the leaf is moving, nor wind is sighing more,
And waters sleep transported and watermills have stopped.

.....
“But what light in such quickness like passing lightning now
Escapes from north nocturnal with traces of some sparks?
Again a star is falling? Again an emperor dies?
Or is it – better be not – a misfortune of dragons?

Still dragon was, my sister. You saw, the devilish,
That target just to Floarea in minute penetrated!
And straight on chimney, young girl! What wouldn't think, the soiled!
Do cross yourself, my sister! - Have you seen also it?

Dragon of light in flight with its tail in red-hot flames,
And precious stones were shining on his body like fire.
It's told, my sister, he'd be a young with pure loving;

But better miss his loving! Far be from such a place!

He watches, cross upon him! And here in sleep he comes
As young lad like fir tree high, and drawn through a thin ring,
Blond, golden-haired! But his feeble veins have not
At list a drop of blood in and look what poor nose !

O! piteous girl! Compassion for Florica I feel
How would he torture her! see, that's why she weakened so
And pale became the daughter! how well grandmother said:
“Let virgin girl be running from fire of the loving!

That she begins and dreams, and the dream in glue-love
Begins to turn, and glue-love is turning into dragon,
And what can you do her then? for even neither magic
Nor prayers save you any more afterwards, o, God forbid!”
1844

VASILE ALECSANDRI

Zburătorul / The Flier

Dear, dear little sister,
You don't know what song is saying
That when strains through leafs the ray
of the day which is just setting,

Zburătorul flier throws down
To the little girl collecting
Strawberries in waterside,
Like you with flowers at bosom?

He from her lap steals the berries
With his invisible hand
Both on forehead and on mouth
He bites her and kisses her.

Sister, your lip it is bit!
Strawberries, you can long for,
Tell, in the dark waterside
Didn't you meet Zburătorul?

Dear sister, little sister,
Song is saying more about
That ghost that often it ties,
When the shadow is more deeper,

Of the proud, white little girl
Who's collecting violets,
Carrying on her dear necklace,
dear necklace of glass pearls.

Her necklace he laughing spoils it
With a pleasant caressing
And for each little glass pearl
Leaves a kiss other sweet kiss.

On breast, dear, you are bit!
Necklace, you can long for it.
Tell, in dark waterside,
Didn't you meet Zburătorul?

Thus cheerfully on a pathway
The delicate girls were joking.
But in waterside are rising
Two young lads with plaited hair.

And, singing in little clearing,
They were hanging up with joy
One a necklace in the girth,
Other flowers at his hat.

1845, București

CEZAR BOLLIAC

Zburătorul / The Flier

“Why you weaken, little girl?
Why did you make yellow?”

Why have you disgust of playing
And so much you withered?

I know you as outspoken,
At dances you were starting,
And in the night in sitting
You all outstripped in talks.

Why now for your plait you
are not any more carrying?
Tell me, tell, little girl,
What do you have as grief?

What, does your father beats you?
I know that he loves you.
Would you in other village
Have to get married off?

What for are burnt your lips
And your chest is rotated
By livid spots? But stay:
Who did bite you?

Why are you weeping, little girl?
Do wish some passer by?
What pity! Little girl, I think
You have a zburător!”

“So is it, little neighbor;
Likewise I also think.
A young... Oh! I am frightened!...
I see him in my sleep.

He catches me, he toils me,
And I with him am playing;
He presses me, he pinches me,
He bites me full of fire.

On my chest lays,
I take his neck,
But at daybreak,
He goes as ghost.”

THREE CLASSIC POEMS ON TÂRGOVIȘTE'S RUINS

Ion Heliade Rădulescu

Night on the Ruins of Târgoviște

*The sun still shines beyond hills,
Its ruby rays announces twilight,
And evening, watching from under each rock,
Slowly its daring shadow stretches up.*

*The mountain raises its crown and looks at
day's gentle descent, its sacred setting,
And last ray strikes its forehead
Proudly facing the reddened sky.*

*The evening wind breathes and thrills leaf,
Serenity pours dew resurrecting greens;
Hills crown the field with garland
And river whispers meandering its way*

*On hill's eyebrow, on its steep forehead,
An old citadel, religious dwelling,
Keeps souvenir of a bloody night
Resembling much its nightly bosom.*

*Thus in my soul my faith rises,
A monument on passions' precipice,
And holds my hesitating, shaking being
At my stormy life's too peaceful set.*

*Now sun sets down and night advances,
Slowly it steers its steamy car;
Thousands of lights around on forehead sparkle,
And now it extends its ebony veil.*

*My marbled eyes look to eternity,
Walking from star to star, in each I read;
My soul wings and flies in heaven,
Bathing in light of celestial ether.*

*From there it returns and in my bosom seats -
Silence, darkness around me reign!
All nature sleeps, my being watches
Above on ruins the ancestors' grave.*

*A cold wind is felt like death's breath,
On greening stone it whistles transient:
Like life a mute thrill floods,
The desert insufflates delightful ghost.*

*All round alive: on wall leaf whispers,
Grass asks moss: "Who put me here?"
The wall like a phantom over me widens,
Backward the tower as a giant rises.*

*All stay still, like death unshaken,
Ready to rush; the shadows surround me,
Pass and repass, walk over me riveted;
Night birds, croakers flutter around.*

.....
*I didn't come, o, shadows to trouble your peace,
My wandering being runs among you;
Your dwelling is also my quietness:
I am myself a shadow pushed by needs.*

*I am of your blood my arm doesn't arm
With glorified arms you handled;
My muse at shadow looks into your deeds
And my pen consecrated your memory.*

*I sing in the midnight your victories,
I on your grave knit laurels;
Triumphs, brave deeds, war wishes
I commend to people, your sons I let know.*

*The field shows me glorious wars
And so many victories on hills celebrated;
The river passing says how much blood torrents
In past ages its wave purpled.*

*Here Romania's heroes are staying
From Câmpulung, from Argeş, from Iaşi, from Bucureşti,
From Trajan and Negru, martyrs of bravery,
Till oppression of ancient haughtiness.*

*Here voice: Radu Negru! Over Carpathians resounds;
The Brave puts his throne in ancestors' place;
Any Romanian near under his flag gathers
And defend his land with Romanian arm, spirit.*

*In head of an army Mircea bravely shouts,
Insufflates manliness to Romanian soldiers;
winningly humbles Murat's haughtiness,
And place is free from Istru to Carpathians.*

*The Balkan up to foot saw the sons of Moon
Beaten, chased, knavish, escape to search;
Danube is witness to price of wreath
What Romania's sons knew to take.*

*From here I see in Moldova all its Roman glory
To resurrect under Ştefan also the years of oldness
Again to return; of bravery food
Under him encourages to defeat the tyrants.*

*Of Neamţ stronghold I see, a heroine,
Moldavian in all, Spartan in longing,*

*Scolding the knavery to Moldavian foreign,
Telling to die or to come winner.*

*Here Mihai the Great awakens manhood,
Relaxed flags freely flutter;
Under them he calls all Romania,
And trumpet resounds, the brave multiply.*

*Buzești do command, they're fear to Tartars,
The khan to their feet bites dust down,
Calomfirescu burns of their brave fame,
And his arm fists still more veined iron.*

*By war voice the altar is splitted,
From its bosom bravery is devouring fire.
Farcash burns in it, saintly his cross rises:
Is army commander, revenging shepherd.*

*Pasha with long beard toward run commands,
Fierce Manaf loses any barbarian courage;
Arabian drunk of blood in chain is rabid now;
Full battlefield is of dreadful janissary.*

*Danube is grave to Muslim camp,
In triumph cross flies, Christ is revenged;
Romanian is fear to Ottoman haughtiness:
That decided for cross eternally has triumphed.*

*Now over Carpathians Romanian vulture flies,
From here toward Moldova he takes his proud flight:
Two heads he has, with four eyes measures,
He now in all Romania is master.*

.....
*O, walls! remainder of ancient glory!
O, tower! from where the eye saw thousands times
Victory flying on Romanian army,*

In your mute whisper how much you tell me now!

*This green moss piled by time,
These wild grasses growing in deserts
To moaning heart are laurels growing,
Awakening manhood; from eyes the slaves speak.*

*Brave warriors! When leaf sighs you
And stopped moans the wind through vaultings,
It is your name which like a soft wave
Murmurs, strains through these cracks.*

.....
*But what voice interrupts this saint silence!
Is owl's voice weeping its longing.
Is this the poet? On your grave singing
This son of desert?... O, too much croaking voice!*

*What do tell me of our fate? Why your groan doesn't pause?
What kind of distress? as what kind of needs?
The raven is not vulture? Why don't you give me peace?
Weep for you only, do not weep for us!*

.....
*Fatal foreboding now leaves me,
But alas! like you I am weak, helpless;
My voice doesn't encourage, perhaps it also croaks,
Or weeps old glory, and weeps sorrowfully.*

*Ssh! the bell's heard! Is it the last hour?
Repentance angel with this copper voice
Calls to prayer wandering flock.
The nature awakens, the dreams are leaving me.*

*The rising reddens, mountain turns ruby,
Hummed among steams hills turn green;
River waters the field which dew enamels,
Coolness gives life and stars whiten.*

*Flocks, horses, animals to water descend,
Bells beat, shake with morning's rumor;
At mill's whizzing the waves wrap up,
Open is day's eye now on horizon.*

Grigore Alexandrescu

Farwell To Târgoviște

*Lying on these ruins, under which deep
Is ancestors' glory and heroes' shadow,
In silence, stillness, I see the world in sleep
Forgetting during night troubles and needs.
But who is heard and what sound is this?
Which people or what armies and such quick step?
The earth shakes by war thunder,
Noises of camps, whispers, pass, whizzes a voice...*

*.....
But where are these? Are gone! Were fancy.
For arms,braves and all have got silent.
Thus any grandeur ends in vanity!
Our, Palmyra's and Rome's have passed
And on that dust, of which of old
Tyrants were frightened, trembling of fear,
The night's thief comes and croak birds fly,
On monuments the whistling shepherd passes.*

*.....
.....
I get up, move from here; bring my steps,
Which touch the path, in bottom of a grove.*

*And leave these graves with heavy souvenirs,
For which I haven't enough tears to weep.
Here I hope to find content;
I wish to hear the wave and look to the sky,
To see much cheerful smile of aurora,
The morning rays which gild the clouds;
Here oak trees with pomp rise, straighten,
up their branches toward azure fields;
Here poplars with leaf valley crowns,
There I see hills, and here wild vines.
From rib of these rocks, from top of this mountain,
From where the vulture takes its flight,
Night's star pours its light on my forehead
And its ray is reflected on clear spring.
Here the merry zephyr through leaves slowly sighs;
Here the horizon is sweet, luminous;
Here these rivers... But their wave is gentle,
And my soul is in waters, I haven't serene sun.
From bosom of my mother, born in worries, troubles,
Affliction was my cradle, with tears I fed myself,
like sea's quick and awful billows,
By wind of bad fate toward rocks I was chased.
Now everywhere I turn my sight,
But my eyes don't meet content at all,
For nobody feels my ferocious sorrow,
And people passing by side-step me.
So! so! beloved, my dear good is gone;
Seeing that no pleasure remains for me on earth,
Seeing that for me smooth days are gone,
I put hand on forehead and search a grave.
From past days, from old happiness,
From my golden age, from their saint amour,
Ideas remained only, likewise hallucination
Remains the morning from flying dreams;
So, doubtlessly, my bitter life
By now is for me unfruitful sand,
By summer dried and by winter frozen*

*And no flower finds poor traveler.
But the souvenir of beloved beings
Will be at my soul eternally presented
Like leaves brought by started storms
At their old trunk which once they wore.
From your dreams, deceiving hopes,
Now over measure I see myself provided;
Run away, vain days, which killing cares
On my young age you soon did gather.
When in the autumn winter's cold sun shows,
Trees full of grief lose leaf, they dry:
Thus misfortune drying the flower of my age,
I say a farewell to world: take lyre and go.*

Vasile Cârlova

The Ruins of Târgoviște

O, sadden walls! O, glorious monument!
In what high size you also did shine once,
While a sweeter and much happier sun
Poured its light over this enslaved land!
But at last Saturn, as from hight was told,
In fog of oblivion instantly subdued you.
What grief takes you in. How all of you has perished!
Under fate's doom you blackened entirely!
From ancestors' glory nothing remained to you.
Nowhere is seen at least a trace of a step.
And while once any mortal
Looked at you with zeal, with riveting eye,
Now of much fear one draws back
As soon as his sight falls just on you...
But yet, sad walls, you have a pleasant thing,
When the eye watches you in silent minute:
Of pity you fill it, of thoughts you bewilder it.
You still in being serve us as example
How glorious most and iron built
of mankind deeds from front of world perish;
How all destroyed are as trace back,
On wings of time never again appearing;
How man, as fulfilled be in all,
Unthinkably falls or perishes at last.
I, for one, in faith, more I enjoy
your upsetting on thoughts to watch,
Than high building, than beautiful palace,
With much shine, but without use.
And just like shepherd walking over fields
On shelter runs when he sees hurricanes,
I likewise now, in storm of pains,
Want neither muses' song, nor pity from heaven,
A motherland to weep it with much grief I ask.

At you, at you I have hope as for help;
You are spring of words and ideas.
When noise of day ceases everywhere
When night, atmosphere totally darken,
When man of troubles, of toils tiered
In silencing night is found asleep,
I neither then of thoughts having rest
At you with no shyness I come alone in tears
And of your sad sight insufflated
Our black fate I ceaselessly discover.
I see myself near grave of ancestors' glory
And I feel a lamentation of human things;
And it seems to me yet I hear a mournful voice
Saying these words: "What, alas! Did remain any more,
When strongest glory like shadow has passed,
When most free spirit with it has fallen ."

.....
.....
This sad voice, ruins have penetrated me
And to blaspheme life it brought me in mood.

.....
So, ruins, you receive that as long as I'll see earth
to come for caress, to weep on this grave,
Where the tyrant yet didn't dare a step,
For at your sight he feels terrified!